

SUOMALAISTEN TEKNIKKOJEN SEURAN

INSINÖÖRITALO

TOIMISTOKERROKSET 2.- 5.

SÄILYNEISYYSELVITYS — ALVAR AALTO -SÄÄTIÖ 2016

Kansi: Todennäköisesti Ratakadun talon 2. kerroksessa olleesta lehdistöhuoneesta (TEK arkisto).

Sisällys

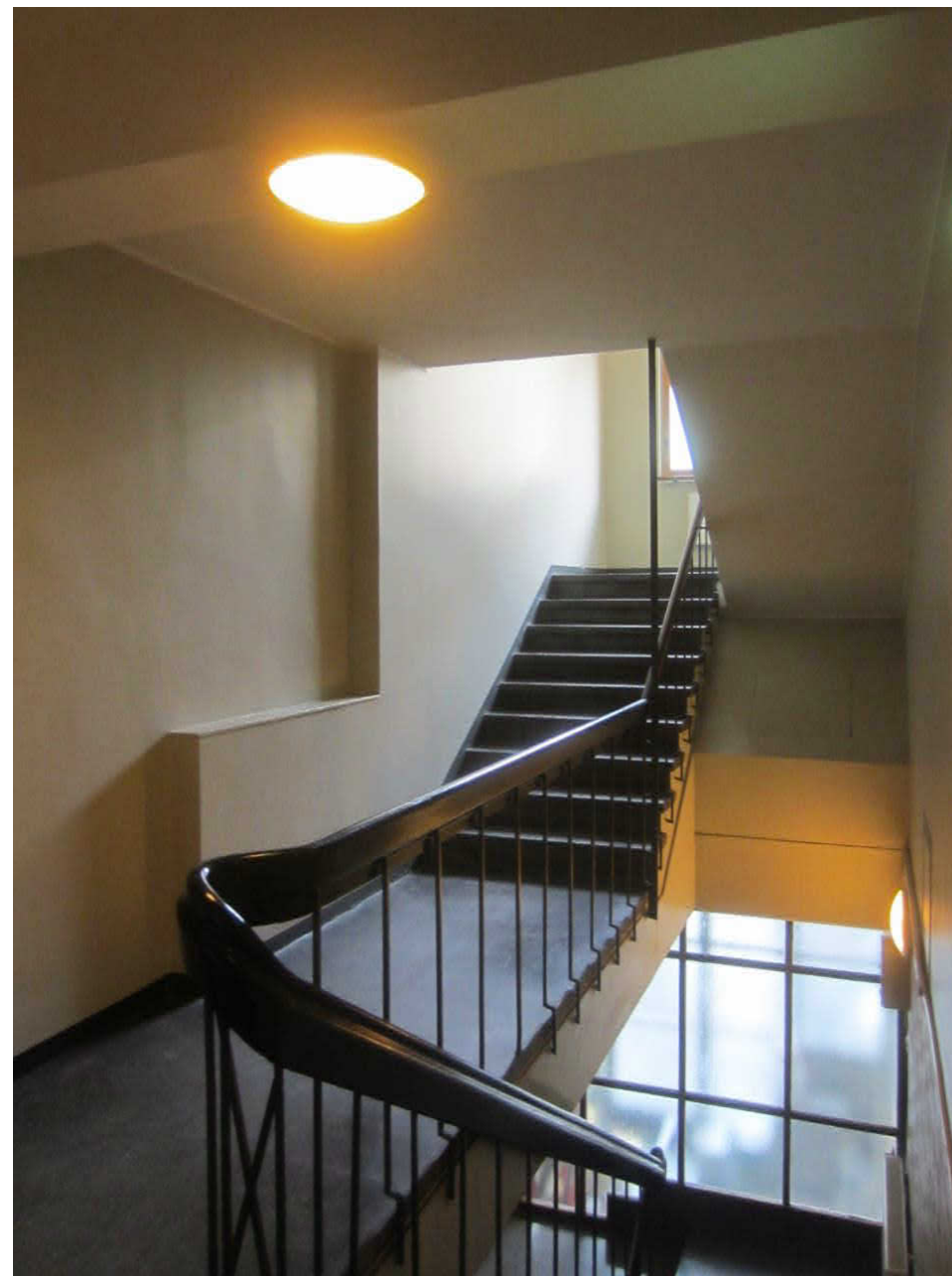
Perustiedot	4
Selvityksestä	5
Tiivistelmä ja johtopäätökset	6
Rakennuttajasta ja talon vaiheista	7
Insinööritalo Aallon sanoin	8
Toimistokerrosten suunnitelmat	9
Toimistokerrokset rakennusselostuksissa	10
Huoneselitys	12
Sähkötyöselitys	12
LVI-työselitykset	13
Toimistokerrokset luonnosvaiheissa	14
Toimistokerrokset pääpiirustuksissa	15
Toimistokerrokset työpiirustuksissa	16
Toimistokerrosten muutoksista	20
Toimistokerrosten nykytilanteen valokuvia	24
Säilyneitä piirteitä ja rakennusosia 2.–5. kerroksissa	26
Rakennuksen suojelutilanne	30
Lähteet	31
Liitteet:	
Ajantasa-asemakaava	32
Säilyneisyyskaaviot	33
Valikoima piirustuksia Alvar Aalto -säätön arkistosta	38

Alakerroksen aula 1950-luvun alussa (AAM 100932 / Aarne Pietinen).

PERUSTIEDOT

Kohde	Suomalaisten Teknikkojen Seuran Insinööritalo, toimistokerrokset 2–5
Osoite	Ratakatu 9, 00120 Helsinki Kaupunginosa 5, kortteli 94, tontti 8
Suunnittelijat	
Arkkitehti	Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto
Rakennesuunnittelija	Insinööritoimisto T.O.Pöysälä
Sähkösuunnittelija	Niilo Jernvall
LVI-suunnittelija	J. Saarto
Rakentajat	
Pääurakoitsija	Oy Ins.tsto Alfred A. Palmberg
Sähköurakoitsija	Sähköosakeyhtiö AEG
LV-urakoitsija	Oy Keskuslämpö
Iv-urakoitsija	Suomen Puhallintehdas Oy
Maalaustyöt	Maalausliike Antti Kaipainen
Rakennuttaja	
Suunnitteluvuodet	1948–1951
Rakennuslupa	13.9.1949, lupatunnus 141-49-A 21.6.1951, rak.aik.muutoksia Ke-0091-51-C
Rakennustyöt	1950–1951 Peruskivi laskettiin 28.4.1950 Harjannostajaiset 18.7.1950 Valmistumisjuhla 19.12.1951
Suurimmat muutokset ja peruskorjaukset	Toimistokerroksissa runsaasti muutoksia; rakennuslupia haettu mm: 1960: 1.–2. krs välille uusi porras (L-C. Aaltonen) 1963–65: 3. kerroksen tilamuutoksia (I. Visanti) 1997: 2. krs ravintolan muutos toimistoksi ja palovahinkokorjaukset (N-E. Öhrnberg) 1997: iv-peruskorjaus (Projectus Team / J. Lauronen)
Kaavatilanne	Voimassa oleva asemakaava 11555 lainvoimainen 3.8.2007 suojelumerkintä SR-1
Aiemmat selvitykset	Osittainen säilyneisyys selvitys 2010 (ravintolakerrokset) AAM / Tuula Pöyhä.

B-porras 2. kerroksessa, jossa seinässä merkkejä tilan alkuperäisestä avautumisesta hissiaulaan, kaidemaisen osan yläpinnassa lienee alkuperäisiä klinkkereitä (AAM / Malmberg).

SELVITYKSESTÄ

Tämä selvitys täydentää Alvar Aalto -säätiön rakennusperintöyksikössä vuonna 2010 valmistunutta selvitystä *Insinööritalo Ratakatu 9 Helsinki – Osittainen säilyneisyys selvitys*, jonka tekivät Tuula Pöyhä ja Arne Hästesko avustajinaan Mia Hipeli ja Katariina Pakoma. Vuoden 2010 selvityksessä tutkittiin rakennuksen syntyvaiheet ja rakennushistoria sekä laadittiin säilyneisyys selvitys, joka rajattiin ravintolakerrokseen. Nyt laadittuun selvitykseen on liitetty lainauksena vuoden 2010 selvityksestä rakennuksen yleiset kuvaukset.

Tämä selvitys käsittelee toimistokerroksia 2.–5. ja on laadittu muutossuunnittelun tueksi. Rakennus on suojeltu asemakaavalla vuonna 2007, ja tämän selvitys tukee myös Helsingin kaupungin museon työtä asemakaavamääräysten tulkinnessa.

Selvityksessä on keskitytty tunnistamaan toimistokerrosten ominaispiirteiden säilyneisyyttä sekä varhaisia rakennusosia. Tilakohtaista huoneinventointia ei ole laadittu. Väritutkimusta ei myöskään ole tehty, mikä voi tulla kysymykseen lähinnä toimistokerrosten auloissa, porrashuoneissa sekä ikkunoissa.

Selvityksessä esitetyt rakennussuojeluun ja restaurointiin liittyvät näkemykset ja suositukset ovat Alvar Aalto -säätiön rakennusperintöyksikön. Rakennuksen suojelun turvaamisen viranomainen on Helsingin kaupungin museo, ja asemakaavassa määritellyt suojelumääräykset on esitetty omassa luvussaan.

Tämän selvityksen arkistolähteinä ovat olleet:

- Alvar Aalto -säätiön piirustusarkisto, Jyväskylä.
- Alvar Aalto -säätiön kirjearkisto, Jyväskylä.
- Alvar Aalto -säätiön dokumenttiarkisto, Jyväskylä.
- Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto, Helsinki.
- Tekniikan akateemisten arkisto, Helsinki.

Tekijä

Selvityksen on laatinut Alvar Aalto -säätiön arkkitehti, FM Jonas Malmberg keväällä 2016.

Tilaaaja

Selvityksen tilaaja on ICON Kiinteistörahastot Oy yhteyshenkilönään projektijohtaja Susanne Vatanen.

Tiilimäellä, 10.5.2016.

Insinööritalo alkuperäisasussaan (AAM 100929 / Eino Mäkinen).

TIIVISTELMÄ JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Ratakatu 9:ssä sijaitsee Alvar Aallon toimiston suunnittelema Suomalaisten Teknikkojen Seuran kerho- ja toimistorakennus. Tämä selvitys käsittelee toimistokerroksia 2.–5.

Insinööritalo on ollut ahtaalle tontille rakennettuna aivan erityinen monipuolisen tilankäytön mestarinäyte – jonka alakerrosten tilat olivat myös huomattavan edustavia ja yksilöllisesti suunniteltuja Aallon erityisten interiöörien helmiä.

Rakennus on omistajan vaihdosten, tilamuutosten, tulipalon, ymmärtämättömien perusparannusten ynnä muiden vaiheiden aikana menettänyt huomattavan osan erityisistä piirteistään – mukaan luettuna kaikki erikseen suunnitellut valaisimet, osoitekilvet, pääovien vetimet ja tarkastelualueella tavanomaisetkin valaisimet ja ovien vetimet.

Monipuoliseen ja muuttuvaankin käyttöön rakennettujen toimistotilojen muutokset ovat olleet jatkuvia, ja viimeistään vuoden 1997 tulipalon jälkeen tehdyssä peruskorjauksessa monia alkuperäisiä ja varhaisia rakennusosia poistettiin. Toimistokerroksissa on säilynyt hyvin pääportaikko, minkä lisäksi muutamissa kerrosauloissa on jäljellä alkuperäisiä mosaiikkibetonilattioita. Tosin pääportaikon avautuminen 2. kerroksen aulaan on poistettu rakentamalla aukon tilalle umpiseinä.

Tilallinen ja toiminnallinen perusajatus on useimmissa toimistokerroksissa säilynyt: hissiaulasta lähtevä keskikäytävä jakaa liikenteen toimistohuoneisiin pihan ja kadun puolille. Päädyissä on varastot (jotka ovat nykyisin myös iv-konehuoneet). Alkuperäistä raskaampi ja monimutkaisempi koneellinen ilmanvaihto on tuonut mukanaan uusia, paikoin väkijäisiä alaslaskuja.

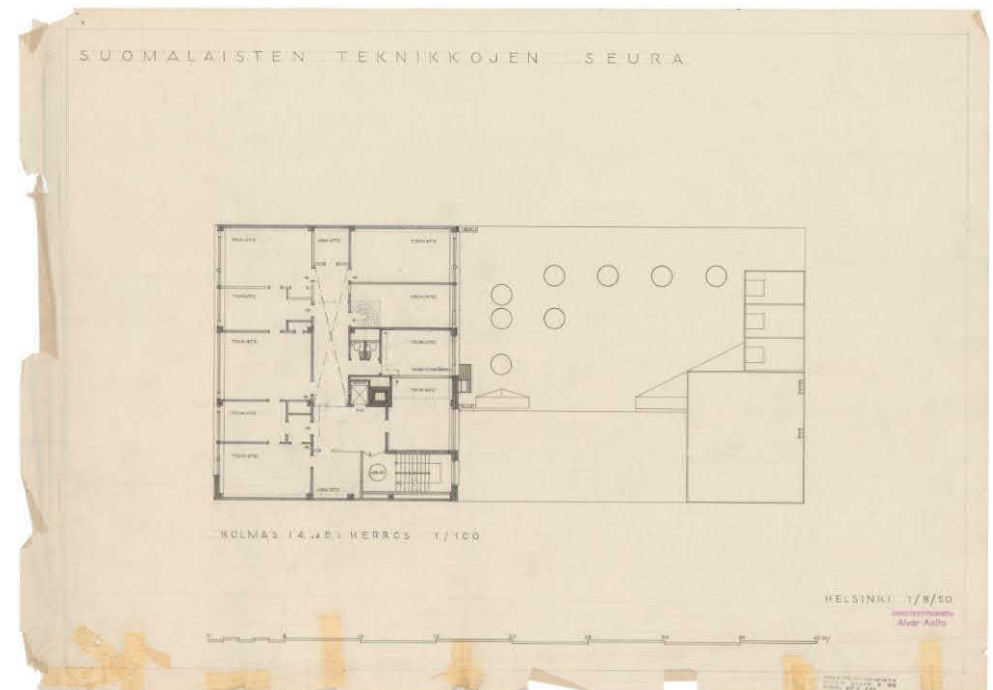
Pihanpuolen julkisivut ja pääosa ikkunoista ovat alkuperäiset. Katujulkisivulla tiiliverhoilu on kauttaaltaan uusittu, mutta osa ikkunoista on alkuperäisiä. Vain muutamia teknisen tilan ovia on säilynyt alkuperäisinä. Pihanpuolen julkisivulla on säilynyt myös Aallon toimistossa rakennusta varten suunniteltu alkuperäinen varatietikas.

Sisätiloissa alkuperäisetkin keveät seinät lienevät olleet kipsilevyrakenteisia – helsinkiläisessä rakennushistoriassa ilmeisen varhaisia. Nykyisten kipsilevyseinien ajoittaminen silmämääräisesti, rakenteita purkamatta on erittäin vaikeaa. Toimistoihin on kuulunut alun perin runsaasti ikkunallisia väliseiniä ja ovia, jotka toivat tilallista ilmettä ja laatua sisätiloihin ja varsinkin hissiauloihin – jotka ovat menettäneet luonnettaan myös koko tilan käsittävien metallisten alaslaskujen ja ilmeettömien valaistusratkaisujen vuoksi.

Lattioiden pintamateriaalina on lähes kauttaaltaan linoleumimatto, joka on uusittu mahdollisesti 1997. Linoleumi oli alkuperäinen toimistojen lattiamateriaali. Muutamissa

hissiauloissa on säilynyt alkuperäisiä mosaiikkibetonilattioita – niiden mahdollinen säilyneisyys muissakin kerroksissa nykyisten pinnoitteiden alla on perusteltua selvittää.

Toimistokerroksista on laadittu muutoskaaviot tämän selvityksen liitteeksi. Mikäli nykyiseen tilanteeseen tehdään muutoksia, on suojelumääräysten mukaan pyrittävä säilyttämään alkuperäinen tilaratkaisu. Tämän selvittäminen täysin yksiselitteisesti ei nyt käytössä olleiden aineistojen perusteella ole ollut kaikkien tilojen osalta mahdollista. Niiltä osin kuin alkuperäistilannetta ei voida luotettavasti todentaa, voinee toimistokerrosten osalta alkuperäisenä tavoitteena pitää viimeistä rakennusvaiheen peruskerroksen suunnitelmaa¹.

Toimistokerrosten 3.–5. pohjapiirustus 1.8.1950 esittää tilojen ryhmittelyn ajatuksen rakennuksen suunnitteluvaiheessa (AAM 60/290).

Toinen kerros oli seuran kokoontumis- ja yhteistiloiheen muista toimistokerroksista poikkeava, ja sen ylempiä toimistokerroksia mukaileva tilajako ja ilme periytyvät 1990-luvun lopun peruskorjauksesta².

¹ AAM 60/290.

² Ennen tulipaloa olleen ravintolakäytön tilannetta ei ole tämän selvityksen puitteissa tavoitettu.

Aalto-säätiön näkemyksen mukaan on myös perusteltua pitäytyä rakennuksen alkuperäistä vastaavissa materiaalivalikoimassa ja palauttaa suljettua näkymiä, eli erityisesti väliseinäkunoita ja muita luonnonvaloa auloihin ja keskirunkoon tuoneita ominaisuuksia. Erityisesti 2. kerroksen aulan avointa liittymistä portaaseen on perusteltua tutkia palautettavaksi³.

Mahdollisten purkutöiden yhteydessä on tarpeen dokumentoida paljastuvat rakenteet huolellisesti: lattiapinnoitteiden, väliseinien levytysten ja alaslaskujen takaa voi löytyä varhaisten rakennusvaiheiden kannalta arvokkaita yksityiskohtia. Säilyneistä seinälinjoista kielivät mm. ovilehtiä iäkkäämmät kynnykset.

RAKENNUTTAJASTA JA TALON VAIHEISTA

Tämä luku on lainausta vuonna 2010 laaditusta ravintolakerroksen säilyneisyys-selvityksestä.⁴

Rakennuttaja

STS perustettiin vuonna 1896 ensi sijassa edistämään suomen kielen asemaa tekniikan ja teollisuuden alalla. Ruotsinkielinen insinöörijärjestö, Tekniska Föreningen i Finland oli perustettu jo 1880.

Insinöörit käyttivät yleisesti itsestään vielä 1940-luvulle asti ”teknikko” -nimitystä. Titteli ”insinööri” esiintyi rinnalla. Tutkintonimike ”diplomi-insinööri” tuli käyttöön näiden sijaan vuonna 1943.

STS:n toimisto sijaitsi 1940 -luvulla Helsingissä osoitteessa Aleksanterinkatu 46. Ennen sotaa oli kaavailtu suurisuuntaista Tekniikan taloa, mutta sodanjälkeinen pula-aika kutisti suunnitelmia. Vuonna 1946 asetettiin rakennustoimikunta kehittämään toimitalon rakentamishanketta. Ratakadun tontti ostettiin kesällä 1948 ja Insinööritalo vihittiin käyttöön vuonna 1951. STS:n omat tilat sijaitsivat kolmannessa kerroksessa. Talo oli insinöörien järjestötoiminnan tyyssija vuoteen 1968 asti. Tällöin talo myytiin ja STS siirtyi Yrjönkadulle TfIF:ltä vuokrattuihin tiloihin, mistä edelleen vuonna 1979 nykyisiin toimitiloihin Itä-Pasilain. Keskeinen syy leimallisesti insinöörijärjestöille kuuluneesta ”omasta talosta” luopumiseen oli se, että suuret kokoontumistilat ja niitä tukeva mittava ravintolatoiminta olivat huomattava taloudellinen rasite yhdistystoiminnalle.

Kun STS oli saanut omistukseensa Ratakatu 9:n tontin, käännettiin Arkkitehtiliiton puheenjohtajan, Alvar Aallon puoleen talon suunnittelukysymyksessä. Ratakadun tontti

oli sangen pieni (700 m²), mutta loppuvuonna 1948 Aalto sommitteli tontille rakennuksen ja tilajärjestyksen, joka vastasi STS:n toiveita. Luonnokset esiteltiin seuran johdolle 16.1.1949.

Arkkitehtitoimisto osallistui tavallaan itsekin talon rakennuskustannuksiin, kun Aalto lahjoitti sovitusta suunnittelupalkkiosta takaisin STS:lle noin neljänneksen.

Tiedoksi.

SUOMALAISTEN TEKNIKKOJEN SEURA

Helsinki Ratakatu 9 Vaihde 61 361 INSINÖÖRITALO

Helsinki 23.6.1955

Verovirasto
Tarkastusosasto
Eduskuntakatu 4
Helsinki

Viitaten tiedusteluunne 10.6.55 ilmoittane, että suoritukseenne professori Alvar Aallolle vuosilta 1949-1952 ovat seuranvet:

21.4.1949	200,000,-	
11.11.1949	300,000,-	500,000,-
1.6.1950	300,000,-	
30.9.1950	200,000,-	500,000,-
27.2.1951		400,000,-
10.5.1952 (loppulasku)	1,780,000,-	
Prof. Aalto lahjoittanut STS:lle	860,000,-	920,000,-
	yhteensä mk	2,320,000,-

Vuosina 1953 ja 1954 ei seura ole maksanut professori Aallolle mitään.

Kunnioitteen

SUOMALAISTEN TEKNIKKOJEN SEURA

Toimekseen saaneena

Aira Sillanpää

Arkkitehtipalkkiolaskelma 23.6.1955 (AAM kirjarkisto).

Vuokralaiset

Talossa on alusta pitäen ollut ravintolatoimintaa. Suomen teknillisen seuran aikana, vuoteen 1968, laadukasta ravintolaa pyöritti STS:n itsensä omistama yhtiö, Insinööritalon Ravintola Osakeyhtiö. Alle 100-paikkaisen ravintolan keittiön kapasiteetti oli mitoitettu 600 henkilön mukaan, jotta juhlatilojen tilaisuudet kyettiin myös hoitamaan. Tämä oli kustannusmielessä rasite kiinteistön ylläpidolle.

³ Ks. esim. valokuva sivulla 4.

⁴ Pöyhiä Tuula (et. al) 2010.

STS:n omistusaikana juhlasalissa toimi vuokralaisena Intiimateatteri. Esimerkiksi vuonna 1952 sillä oli toimintaa kolmena iltana viikossa. Vuosina 1959–1968 televisiotoiminnan suomalaisella pioneerilla, Tesvisiolla oli rakennuksessa studiosa. Vuodesta 1962 alkaen Oy Tesvisio Ab, sittemmin YLE, oli toiminnan laajentuessa talon ainoa ulkopuolinen vuokralainen.

Ratakadun talon työmaa (TEK arkisto).

Vuonna 1977 juhla-kerros muutettiin elokuvateatteri Rigolettoksi. Muutos oli siinä mielessä luonteva, että projektorihuone oli suurta juhlasalia varten rakennettu jo alun pitäen ja lämpö wc-tiloihin muuntui luontevasti teatterin lippuhalliksi. Toisaalta siitä aiheutuivat raskaat katsomorakenteet, toinen projektorihuone (ent. bankettisalia varten) sekä poistumistiejärjestelyt.

Tässä yhteydessä keittiö jäi vain kaduntasokerroksen ravintolaa palvelevaksi. Tiloissa toimi mm. lyhyen aikaa laadukas ruokaravintola Toulua 1990-luvun puolivälissä. 1990-luvulla, aina vuonna 1997 sattuneeseen tulipaloon saakka toisen kerroksen entiset kerhotilat oli sisustettu yökerhoksi.

Juhlakerrokset tilat sisustettiin sittemmin ravintola-/yökerhotyyppistä toimintaa varten. Vuosina 1997–2005 pääsalin rakennusluvan mukainen käyttötarkoitus oli ”asiakastila” ja bankettisalin ”vedonlyöntisali”. Lämpö toimi tässä vaiheessa baarina ja pääportaan alapäähän rakennettiin vaatenaulakot.

Toimistokerroksissa on ollut omistajan oman organisaation lisäksi aina vuokralaisia, alkuvaiheessa myös talon suunnittelijoiden ja rakentajien toimitiloja: Vesitekninen Insinööritoimisto Oy (Vesto), Aallon arkkitehtitoimisto ja Pöysälän insinööritoimisto.

Talon viimevaiheessa omistanut, MTKL, aloitti talossa vuokralaisena vuonna 2004, mutta on luopunut rakennuksesta. Viime vuosina rakennuksen toimistokerrokset ovat olleet osittain tyhjänä ja toimitustiloissa on ollut eri käyttäjiä. Talolle on suunniteltu uutta käyttöä. Tässä selvityksessä käsitellyt tilat 2.–5. kerroksissa on siirtynyt Mielenterveys-säätiöltä ICON Real Estate Fund II Ky:n omistukseen kaupalla 13.5.2014.⁵

INSINÖÖRITALO AALLON SANOIN

Aalto kuvaili suunnittelun lähtötilannetta ja suunnitteluratkaisuaan seuraavasti:

Suomalaisten Teknikkojen Seuran omistama tontti on pieni, jossain määrin ehkä liian kapea, mutta kokonaisuutena sellainen, että se aivan erinomaisesti soveltuu korkealuokkaisen insinööriklubin rakennusta varten. Tontin koko on kuitenkin niin vaatimaton, ettei mitään muuta voida yhdistää samaan rakennukseen, joka kylläkin on etu yhdistysrakennuksen luonnetta ja arvovaltaa silmällä pitäen.

Tontin pienuus ja varsinkin sen kapeus vie siihen, että juhlasali on pantava kellarikerrokseen, ratkaisu joka on taloudellinen sikäli, että se säästää ylempien kerrosten tiloja tarkoituksiin, joista yhdistyksellä on tuloja. Vielä tärkeämpi seuraus tästä sijoituksesta on ensimmäisen maanpäällisen kerroksen vapautuminen kokonaan klubi- ja ravintolatarkoituksiin. Keittiö saadaan tällöin samaan tasoon klubihuoneitten ja ravintolan kanssa, seikka joka säästää henkilökuntaa, vuosimenoja ja on muissakin suhteissa paras mahdollinen taloudellinen ratkaisu.

⁵ Viimeinen kappale lisätty tähän vuoden 2010 selvityksen täydennykseksi.

Rakennuksella on vain yksi sisäänkäytävä; sen muodostaa 6x15 m kokoinen päähalli, joka muodostaa kaikkien sisäänkäyntien yhdistelmän. Lähinnä ulko-ovia on tällöin leveät portaat, jotka menevät alas juhlahuoneistoon, vasemmalle tästä ovat ravintolasisäänkäynti, hissi kansliakerrokseen, klubihuoneustojen sisäänkäynti sekä portaat kaikkiin ylempiin kerroksiin. Halli on tarpeeksi suuri, jotta sille voidaan saada suuren suomalaisen insinööriklubin arvoa vastaava arkkitehtoninen sävy.

Insinööritalon hienostuneita ravintolatiloja (AAM 100940a / Eino Mäkinen).

Ravintola on pohjakerroksessa, suurin akkunoin suoraan kadulle, klubihuoneusto on pihasiivessä. Niiden sisäänkäytävät on niin asetetut, että eteisen väliin muodostuu tila, johon on sijoitettu yhteiset päällyysvaatenaulakot, yhteinen eteisvartija, toiletit, y.m. Ravintola- ja klubihuoneustot ovat muuten toisistaan kokonaan eristetyt, kuitenkin niin

arkkitehtonisesti suunniteltuja, että niistä voidaan kädenkäänteessä muodostaa yksi kokonaisuus. Keittiö on samassa kerroksessa kattovalolla varustettuna ja niin sijoitettuna että ravintola ja klubi eivät edellytä eri tarjoilijakuntaa. Klubihuoneustolla on oma erillinen sisäinen portaansa, joka yhdistää sen alakerran juhlasaliin ja esitelmäsaliin.

Kellarikerroksessa ovat eteishalli päällyysvaatetiloineen, juhlasalia edeltävä aula, juhlasali ja rinnakkain juhlasaliin nähden näyttelyhalli tai esitelmäsali. Tällä viimeksimainitulla on myös yhteys keittiöön, joten suuremmat illallistilaisuudet voidaan järjestää tänne. Se on myös samalla klubihuoneuston reservitila, johon sillä on suora sisäinen yhteys.

Rakennuksen ylempät kerrokset ovat tarkoitettuja yhdistyksen ja sen kerhojen kanslioina, kirjastoina j.n.e. sekä vuokratiloina samansuuntaisiin tarkoituksiin. Ylin kattokerros on kahdeksan huonetta käsittävänä pienoishotellina.⁶

Rakennuksen kuutiolavuus on noin 10.000 m³, katuun rajoittuva rakennuksen pääosa on 6-kerroksinen, pihasiipi käsittää vain yhden maanpäällisen kerroksen. Kattilahuoneet ja kellarivarastot ovat juhlasalin tason alapuolella.⁷

TOIMISTOKERROSTEN SUUNNITELMAT

TEKin historiikki kertoo talon syntyvaiheen innosta pitkäaikaisen Teknikkojen seuran toiminnanjohtaja Matti Kaarion sanoin: ”Enemmän innostuksesta kuin harkinnasta kieli se, että 1500 neliön rakennusoikeudelle nousivat yli kaksinkertaiset neliöt, ilman sen kummempaa meteliä.”⁸ Ravintola- ja edustustiloja oli historiikin mukaan tuplasti oman tarpeen, eikä 600-paikkaista ravintolaa saatu kannattavaksi.⁹ Talo oli ilmeisen suuri taloudellinen ponnistus seuralle ja rakentamiseen tarvittiin lahjoitusten ohella huomattavan paljon velkaa. Vuokrattavien toimistuhuoneiden määrän lisääminen majoitustilan kustannuksella ei ratkaissut tilannetta.

Tässä luvussa esitellään pääpiirteittäin toimistokerroksiin liittyneet suunnitelmat ja suunnitteluasiakirjat. Keskeisimpinä lähteinä on käytetty Alvar Aalto -säätöillä olevia Aallon arkkitehtitoimiston jälkeensä jättämiä rakennuspiirustuksia, suunnitteluasiakirjoja sekä kirjoja.

⁶ Kuvaus ei tältä osin vastaa toteutusta, sillä ylimmän kerroksen matkailijahuoneista luovuttiin rakennusvaiheessa. Rakennustoimikunta päätti kokouksessaan 14.4.1950 luopua hotellista aputiloineen (18.4.1950 päivätty muutos urakka-asiakirjoihin. AAS rakennusdokumenttiarkisto).

⁷ Päiväämätön rakennuksen kuvaus, AAS kirjarkisto, rakennuskohtaiset asiakirjat.

⁸ Aunesluoma 2004, 85.

⁹ Aunesluoma 2004, 85–88.

Vesiteknillinen insinööritoimisto oy Vesto mainosti STS:n vuosikirjan kannessa uutta sijaintiaan valmistuvassa Insinööritalossa.

TOIMISTOKERROKSET RAKENNUSSELOSTUKSISSA

Rakennus toteutettiin ajanmukaisesti teräsbetonirunkoisena.¹⁰ Aallon toimistossa laaditusta rakennusselityksestä on säilynyt 16.7.1949 päivätty versio, johon jäljempänä olevat lainaukset ja kuvaukset tukeutuvat.

Välipohjat

Rakennusselityksessä kuvaillaan välipohjien rakenteet seuraavasti:

*Teräsbetonipalkiston varassa alalaatta, 1" lasivillamatto laatan ja palkkien päälle, betonilaudoitus ja irrallinen ylälaatta. Tasausbetoni ja kulutuskerros.*¹¹

¹⁰ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 4. AAM dokumenttiarkisto.

¹¹ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 3. AAM dokumenttiarkisto.

*Kaikkien WC:n ja pesuhuoneiden laattoihin ylälaatta, tasausbetoni, 1 bitumihuopa N:o 1 ja sively, suojabetoni ja kulutuskerros.*¹²

Vesikatto

Vesikattorakenteista todetaan:

Viidennen kerroksen vesikatot:

Kadun puolella teräsbetonipalkiston varassa ala- ja ylälaatta, ventileerattu kevytbetonilämpöeristys ja vesieristys kuten yllä [lisätty lainaukseen: 1 bitumihuopa N:o 1 ja sively], kulutuskerros klinkkerilaattoja.

– Pihanpuolella vesieristys kuparipelti 0,7 mm puurungolla. Lämpöeristys lasivillaa 15 cm.

Hotellikerroksen vesikatto:

*Betonipalkiston varassa alalaatta, puukattotuoleille kuparipelti 0.7 mm. Lämmöneristys lasivillaa 15 cm.*¹³

Kadunpuoleisesta terassirakenteesta luovuttiin, kun ylin kerros päätettiin toteuttaa alempia kerroksia vastaavina toimistotiloina.¹⁴

Ulkoseinät

Ulkoseinärakenteesta määriteltiin:

½ kiven puhtaaksimuurattu erikositili, 2 kpl 1" lasivillamatto, ½ kiven normaalitili + pintakäsittely. Ulkoseinät kerroksittain välipohjapalkiston varassa.

Betonipilarin ulkoseinissä laudoitetaan raakaumpiponttilaudalla, pintakäsittelynä sementtivelisively. Jakavat ikkunapilarit kuparipellillä päällystettyä puuta.

*Radiaattorit yleensä seinän päälle [--].*¹⁵

Väliseinät

Väliseinärakenteet suunniteltiin rakennusselityksessä seuraavasti:

Toimistokerroksissa tehdään väliseinät kaksoisrungolle kipsoniitista permannon päälle, käyttäen seinän yläosassa lasia tarpeen mukaan. Väliseinien sijoitusta voidaan rakennusvaiheessa muuttaa huoneiston vuokraajan toivomusten mukaan.

*[--] kaikki ääntäeristävät kaksoisväliseinät kaksinkertaisena 3" seinänä, joista toinen slammataan sisäpuolelta. Ilmaraon [5cm] kaikille reunoille kiinnitetään 2" lasivillakaistale 30 cm:n levyisenä.*¹⁶

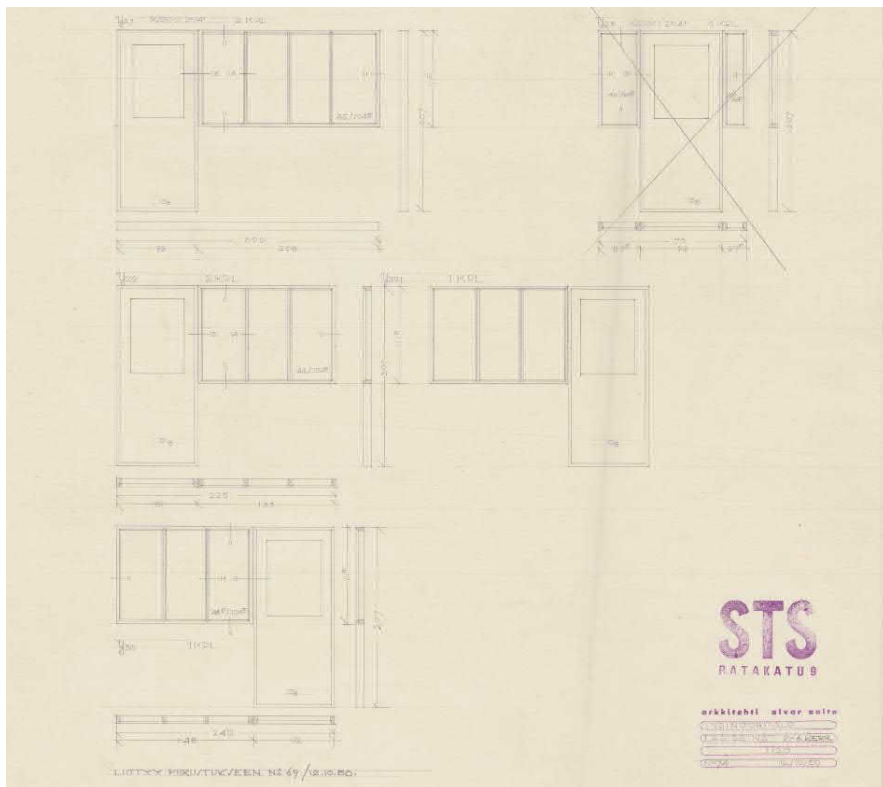
¹² Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 4. AAM dokumenttiarkisto.

¹³ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 4. AAM dokumenttiarkisto.

¹⁴ Muutos urakka-asiakirjoihin 18.4.1950. AAS rakennusdokumenttiarkisto.

¹⁵ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 5. AAM dokumenttiarkisto.

¹⁶ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 6. AAM dokumenttiarkisto.

Lasiaukkojen ja ovien suunnitelmia toimistokerroksiin (AAM 60/356). Väliseinäikkuna valokuvassa sivulla 18.

Väliovet ja ikkunat

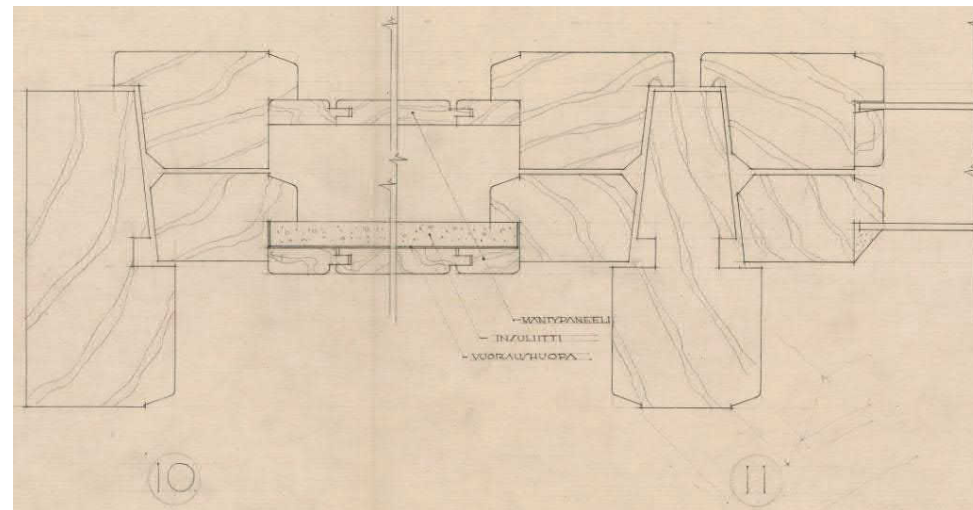
Väliovien osalta rakennusselitys jäi paikoin vajaaksi, sillä mm. porrashuoneesta toimistoihin johtavat kerrostaso-ovet ja muut paloluokitusta edellyttäneet ovet ovat erikseen määrittelemättä. Porrastaso-ovet esitettiin ovikaaviossa rautalankalasi-ikkunallisina.¹⁷ Toimistokerrosten ovia ei ole määritetty erikseen, vaan niiden osalta tyydyttiin rakennusselityksessä yleismainintaan: "ovet yleensä laakaovia päällystettynä oksattomalla ensiluokkaisella mäntyfaneerilla, paitsi juhlakerroksessa, missä käytetään korkealuokkaisia faneerilaatuja."¹⁸

Toimistokerrosten osalta ikkunoihin liittyi umpinaiset tuuletusluukut. Ikkunoista todettiin: "Kaikki ikkunakarmit mäntyä ja -kehykset tammea, maalatuilla metallikonsoleilla seinään kiinnitettävät ikkunapenkit mäntyä erikoispiirustuksen

¹⁷ AAM 60/315.

¹⁸ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 6. AAM dokumenttiarkisto.

mukaan. Ulkopuolinen vesipelti kuparia."¹⁹ Ikkunoiden tuuletusluukkujen pystypaneelit olivat mäntyä ja muut puitteet tammea. Puulajiero näkyi sävyerona myös viilupintaissa väliovissa.

Kytettyjen puuikkunoiden ja tuuletusluukkujen detaljeja (AAM 60/344, ote).

2. kerroksen valokuvassa välioven viilupinnassa ja reunahuuloksessa näkyy puulaaduilla aikaan saatu väriero, vastaava näkyy tuuletusluukuissa (rajattu; TEK arkisto).

¹⁹ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 6. AAM dokumenttiarkisto.

Porrashuoneet

Toimistosiiven pääporras (B-porras) oli osa kerrosaulaa, ja portaasta todetaan rakennusselityksessä:

Betonipalkiston varaan valetaan betoniaseleet, jotka päällystetään graniittimosaiikilla. [--] Kaikki portaat tehdään erikoispiirustusten mukaan.²⁰

HUONESELITYS

Rakennusselitystä täydentäväksi laadittiin normaalin käytännön mukaan huoneselitys, jossa määriteltiin tilojen pintamateriaalit. Säilyneet kappaleet huoneselityksestä ovat päiväämättömät, mutta ne antava käsityksen toimistokerrosten huoneisiin tavoitelluista materiaalista ja tilojen luonteesta. Normaaleille toimistohuoneille esitettiin:

L[attia]: teräshierto, ensiluokkainen linoleumi

S[einät]: tiili- ja kev.betonipinnoille hienorappaus, spaklaus, kerran öljymaalaus ja valmiiksi maalaus töpäten. Kipsoniittipinnat öljymaalataan kuten edellä.

K[atto]: hienorappaus, kalkkimaalaus ja valmiiksi maalaus töpäten kalkkivärillä.²¹

Taukotiloihin määriteltiin pesupöydän yläpuolelle kolme riviä seinälaattoja.²²

Hissiaulat ja niihin liittyneet portaitot oli suunniteltu normaalitiloja näyttävämmäksi, ja niiden lattioksi määriteltiin *"messinkilistoilla ruutuihin jaettu graniittimosaiikki."*²³

Seinätkin olivat astetta komeammin – ja toisaalta helppohoitoisesti – käsitellyt:

*"hienorappaus, spaklaus, kerran öljymaalaus ja valmiiksi maalaus emalivärillä."*²⁴

Kattopinta määriteltiin niin ikään toimistohuoneita näyttävämmäksi: *"rappaus, spaklaus, kerran öljymaalaus ja valmiiksi maalaus töpäten öljyväreillä."*²⁵

Kerroksittain olleet wc-tilat määriteltiin huoneselityksen korjauskirjeessä, johon on lyijykynällä kirjattu päivämääräksi 4.8.1949:

L[attia]: laatat

S[einät]: seinälaatat kattoon asti

K[atto]: ripustettu alakatto, hienorappaus, spaklaus, öljymaalaus ja valmiiksi maalaus öljyväreillä töpäten.²⁶

²⁰ Rakennusselitys. 16.7.1949. s. 7–8. AAM dokumenttiarkisto.

²¹ Huoneselitys. AAM dokumenttiarkisto.

²² Huoneselitys. AAM dokumenttiarkisto.

²³ Huoneselitys. AAM dokumenttiarkisto.

²⁴ Huoneselitys. AAM dokumenttiarkisto.

²⁵ Huoneselitys. AAM dokumenttiarkisto.

²⁶ Insinööri Heino Leskelälle osoitettu kirje huoneselityksen täydennykseksi. AAM dokumenttiarkisto.

Toimistokerros ajanmukaisine loistevalaisineen ja kalusteineen (TEK arkisto).

SÄHKÖTÖSELITYS

Sähkötöselityksen laati Niilo Jernvall, ja selitys päivättiin 26.11.1949. Toimistokerrosten osalta selityksessä ei ole montakaan yksityiskohtaa, mutta esimerkiksi yleismääräyksissä todetaan, että kaikki asennukset tehdään uppoasennuksina, ellei erikseen toisin mainita. Näin ollen toimistojen asennukset lienevät olleet alun perin uppoasennuksia.²⁷ Lisäksi

²⁷ Nykyisin toimistojen valaisin asennukset ovat erinäisiä, osin tiloihin huonosti istuvia pinta-asennuksia.

toimistoissa varauduttiin ajanmukaiseen loisteputkivalaistukseen: ”Konttorien ja keittiön osalla on huoneitten valopisteet ryhmitettävä loistevalaistusta varten vähintään kahdelle eri vaiheelle stroboskooppi-ilmion poistamiseksi.”²⁸

LVI-TYÖSELITYKSET

Toimistokerrosten ilmanvaihto ratkaistiin poistopuhalluksella. Diplomi-insinööri J. Saarto laati työselityksen, joka on päivätty ilman tarkkaa päivämäärää lokakuulle 1949. Suurin huomio suunnittelussa oli kiinnitetty kokoonmistiloihin ja muihin maanalaisiin tiloihin koneellisine ilmanvaihtoineen. Toimistojen osalta todetaan:

Konttori- ja hotellihuoneisiin suunnitellaan ja rakennetaan koneellinen menotuuletus. Muihin osiin rakennusta²⁹ suunnitellaan luonnollisella paineella toimiva ilmanvaihto, jonka varusteet kuuluvat putkiurakkaan. Apuna käytetään ikkuna- ja ovituuletusta.³⁰

Lämpö-, vesi- ja viemäritöissä toimistokerrokset edustivat kohtuullisen tavanomaista rakentamistapaa. Muutamia huomioita voi kuitenkin tehdä J. Saarron laatimasta työselityksestä.

Pystyjohdot sijoitetaan seinäsyvennyksiin, joiden tulee olla niin suuret, että putket päästään kunnollisesti eristämään kaikilta puoliltaan. Pystyjohdot on tarvittavilta kohdin kiiinnitettävä syvennysten sivuseiniin.³¹

Patterit määritellään arkkitehdin hyväksymiksi malleiksi, ja takorautapatterit asennettaviksi seinästä kiinnitettävälle kannattajille. Lisäksi pattereiden asennuksesta todetaan: ”Konttori- ja hotellikerroksissa asennetaan ulkoseinille lattian rajaan sähköjakojohdot, joten patterit joudutaan nostamaan 15 cm lattiapintaa korkeammalle tasolle.”³²

Saniteettivarusteista todetaan: ”Pesualtaat tulevat yleensä Arabian 110-1-valmistetta, varustettuina mm. näkymättämillä kromatuilla sekoishanoilla vipupohjaventtiileineen, kromatuilla pullohajulukoilla ja valur. kannattajilla.

WC-laitteet varustetaan, mikäli saadaan lisenssi Royal Flurk -huuhteluventtiileillä, maljat Arabian N:o 145, istuimet kansineen tammea.”³³

²⁸ Jernvall Niilo. Työselitys vahvavirta sähkötöistä. s. 4. AAM dokumenttiarkisto.

²⁹ Näillä tiloilla tarkoitetaan aputiloja sekä pihasiipeen sijoittunutta vahtimestarin asuntoa.

³⁰ Saarto J. Työselitys koneellisia tuuletuslaitoksia varten. s.1. AAM dokumenttiarkisto.

³¹ Saarto J. Työselitys lämmitys-, tuuletus-, kylmä- ja lämminvesi- sekä viemärijohtolaitteita varten. s.4. AAM dokumenttiarkisto.

³² Saarto J. Työselitys lämmitys-, tuuletus-, kylmä- ja lämminvesi- sekä viemärijohtolaitteita varten. s.5. AAM dokumenttiarkisto.

³³ Saarto J. Työselitys lämmitys-, tuuletus-, kylmä- ja lämminvesi- sekä viemärijohtolaitteita varten. s.10. AAM dokumenttiarkisto.

OK 628.13 PESUALLAS, ARABIA 110.1/B

Syyskuu 1944 ILMOITUSLIITE, ryhmä RT 661

Merkintä: Pesuallas Arabia 110.1/B

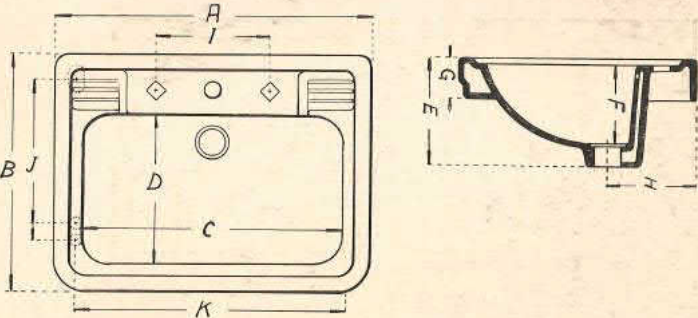
Pesuallasta kannattimia, venttiilejä yms. tarvikkeita ei Arabia toimita. Pesuallas Arabia 110.1/B asennetaan, ellei toisin määrätä, 75 cm korkeudelle lattiasta, 3 cm etäisyydelle taustaseinästä ja vähintään 15 cm etäisyydelle sivuseinästä. Pesuallaseen sopii niin sekoitushana kuin erilliset lämpimän- ja kylmänveden hanat. Allas toimitetaan myös ilman hanareikiä, josta tilauksessa on erikseen mainittava. Asennusta varten on erikseen määriteltävä:

hanat _____

pohjaventtiili tai -tulppa _____

hajulukko _____

kannattimet _____

Aines: sulateporsilina
Väri: valkoinen

mitat millimetreinä

Malli	Paino kg	Hinta	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
110.1/B	11		560	425	470	265	190	140	70	155	200	255 285	485

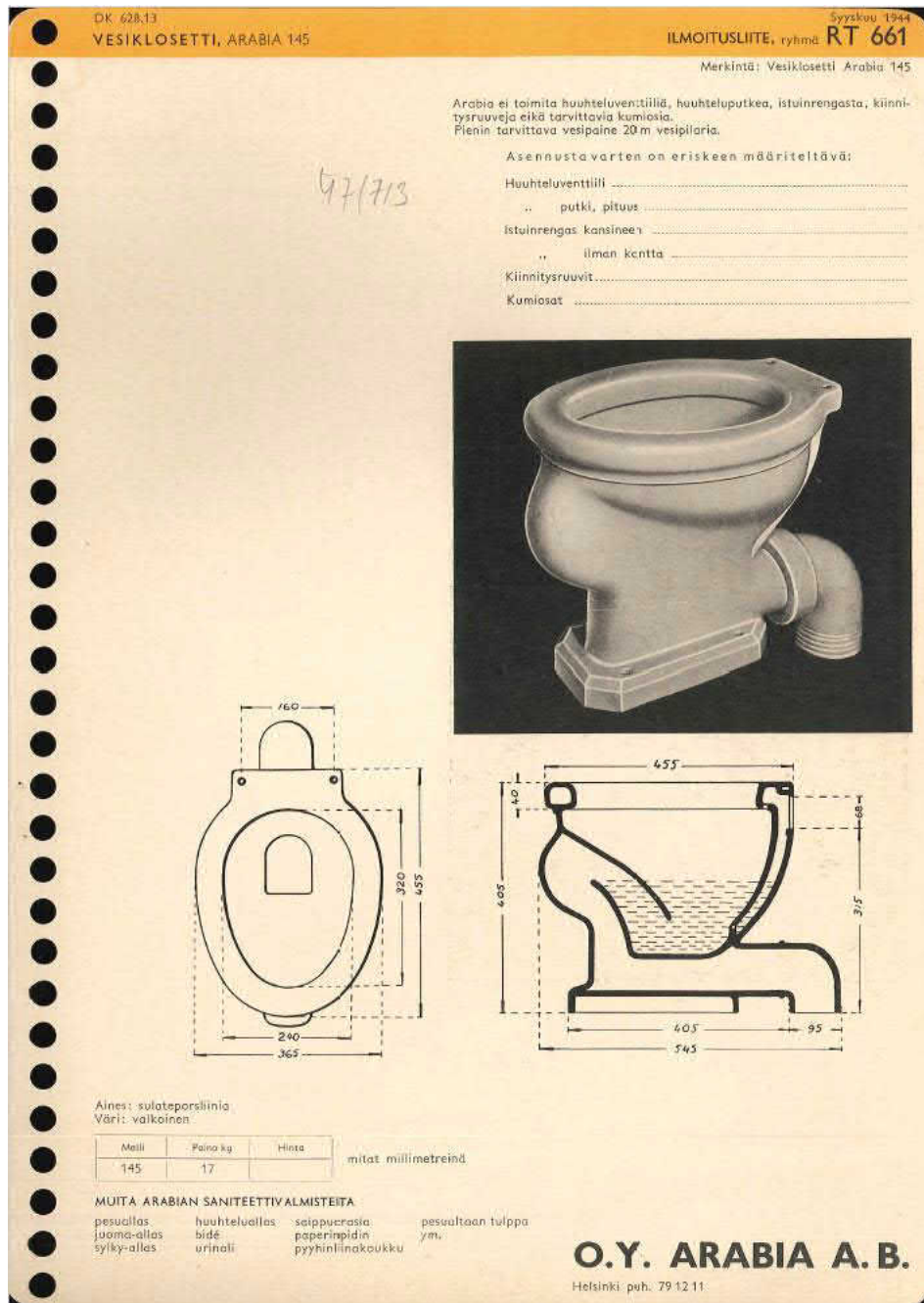
Pohjaventtiilireijän halkaisija 50 mm
Laippasyvennyksen kartiomainen
Tämä allas eroaa mallista 110 sikäli, että siitä puuttuu veden roiskumista estävä sisäpuolinen reuna, jollain itse allas on tilavampi kuin 110:ssä ja hinta rakenteesta johtuen huokeampi

MUITA ARABIAN SANITEETTIVALMISTEITA:

huuhteluallas	bidé	saippuallas	pesuallasta tulppa
juoma-allas	vesiklosetti	paperinpidin	ym.
syiky-allas	urinaali	pyyhki-inakoukku	

O.Y. ARABIA A.B.
Helsinki puh. 791211

Arabian 110/1-mallin esite RT-kortistossa vuonna 1944.

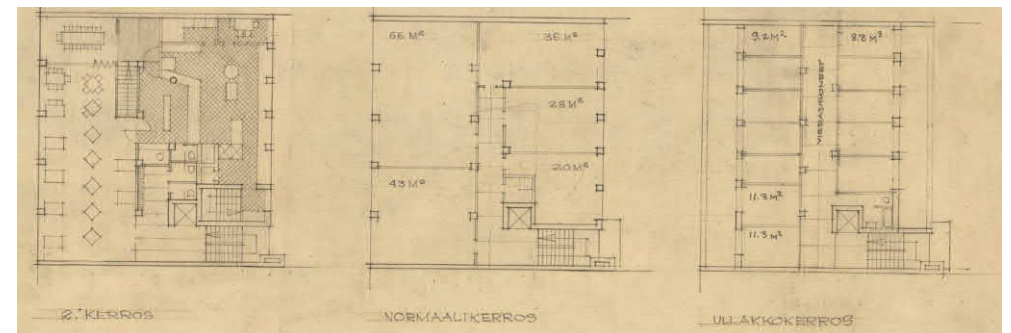
Arabian ylähuuhtelusäiliöllisen 145-mallin esite RT-kortistossa vuonna 1944.

Lisäksi yleisohjeissa täsmennettiin: "Kaikki johdot vedetään kerroksissa peitossa sitä varten rakennetuissa putkisolissa. Vain arkkitehdin sallimat johdot saavat olla näkyvissä."³⁴

TOIMISTOKERROKSET LUONNOSVAIHEISSA

Vaikka toimistokerrokset olivat kokonaisuudessa arkkitehtonisesti vaatimattomia juhlasaliin ja ravintolaan verrattuna, niiden ratkaisuja tutkittiin monin tavoin. Tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista käydä läpi kaikkia välivaiheita, vaan esille on nostettu toiminnallisia tai tilaratkaisuja selvästi muuttaneita luonnoksia.

Varhaisessa luonnosvaiheessa – 21.10.1948 päivätyissä suunnitelmissa³⁵ – rakennuksessa oli kaksi sisäänkäyntiä ja juhlasali sijaitsi katutason kerroksessa, joskin alapohjaltaan puoli kerrosta kadun pintaa alempana. Tällöin 2. kerros käsitti ravintolatiloja sekä keittiön. 3.–5. kerrokset olivat toimistohuoneistoja ja yläkerroksessa oli kaksitoista 8,3–11,3 m² vierashuonetta ja näille yksi yhteinen kylpyhuone.

Ote 21.10.1948 päivätyistä luonnoksista (AAM 60/223).

Tammikuussa 1949 päivätyissä luonnoksissa juhlasalikerros on siirtynyt kellarikerrokseen ja 2.–5. kerrokset ovat toisiaan vastaavia toimistokerroksia. Matkustajahuoneiden määrää oli vähennetty ja wc-tiloja oli nyt kaksi.³⁶

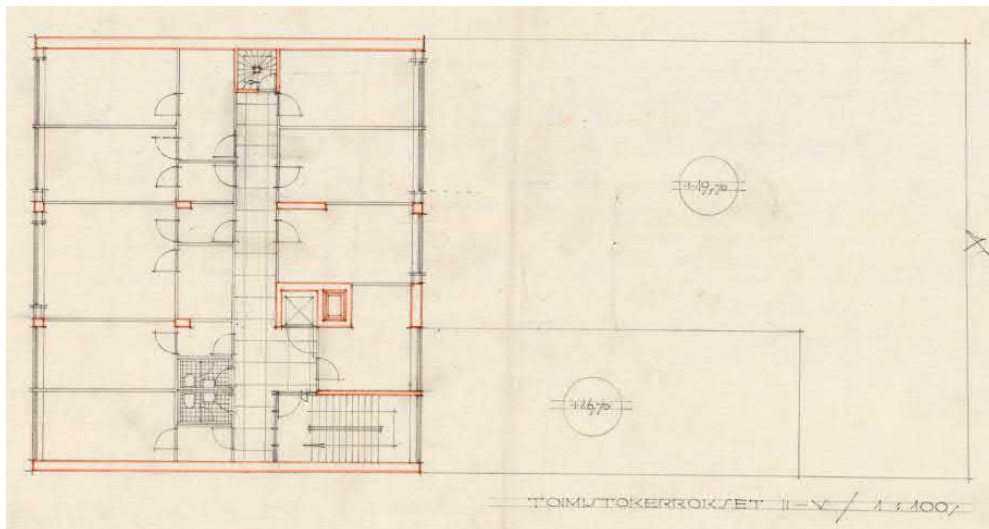
Toisen poistumistien tarve huomioitiin 12.3.1949 päivätyissä luonnoksissa, jossa kerroksen keskikäytävän päätyyn oli lisätty tiivis kierreporras. Samalla kerrosten välinen

³⁴ Saarto J. Työselitys lämmitys-, tuuletus-, kylmä- ja lämminvesi- sekä viemärijohtolaitteita varten. s.11. AAM dokumenttiarkisto.

³⁵ Luonnos 21.10.1948, korjattu 27.10.1948. AAM 60/223.

³⁶ AAM 60/240–242.

pääporras rajattiin käytävästä. Sen sijaan wc-ryhmä oli vielä aulan yhteydessä, käytävälinjasta kadunpuolelle.³⁷

Ote 12.3.1949 päivätyistä toimistokerrosten luonnoksesta (AAM 60/250).

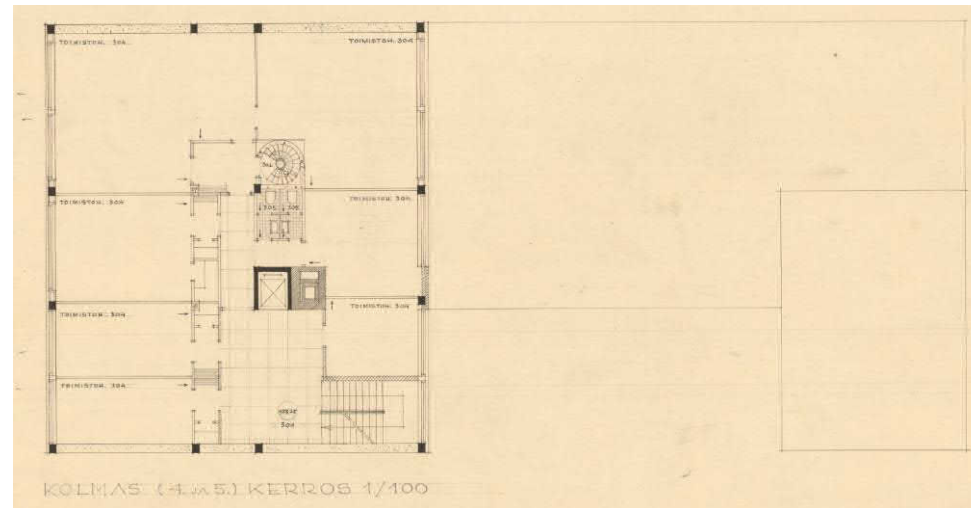
TOIMISTOKERROKSET PÄÄPIIRUSTUKSISSA

Rakennuslupaa haettiin 20.5.1949 päivätyillä pääpiirustuksilla, jotka Alvar Aalto allekirjoitti.³⁸ Pääpiirustuksissa toimistokerrosten wc-ryhmä oli sijoitettu pienen käytävän varrelle hissin ja savuhormin taakse. WC:iden seinän takana oli poistumistienä kierreporras, joka päättyi toisen kerroksen tasolle ja, josta oli johdettu erillinen kulku pihasiiven vesikatolle.

Pääpiirustuksissa toimistokerrosten luonteessa korostuu portaikkoon välittömästi liittyvä, varsin suurikokoinen aula. Aulan ja portaikon yhdistelmä on käsitelty kuten asuinkeuhkotaloissa siten, että hissiaulasta päästään toimistohuoneisiin. Aulan seinärakenteet on esitetty ilmeisesti palomääräysten täyttämiseksi muurattuina rakenteina toimistohuoneiden väliseinien ollessa kevyempirakenteiset. Pienet toimistohuoneistot on sijoitettu aulan yhteyteen ja suuri läpitalon ulottuva on viety käytävän perälle, jolloin käytävän pituus on saatu lyhennettyä vain yhden toimistohuoneiston levyiseksi.

³⁷ AAM 60/250.

³⁸ AAM 60/266–276. Toimistokerroksia käsittelevät piirustukset selvitykseen liitteenä valikoitujen piirustusten joukossa.

Ote toimistokerrosten 3.–5. pääpiirustuksesta (AAM 60/273).

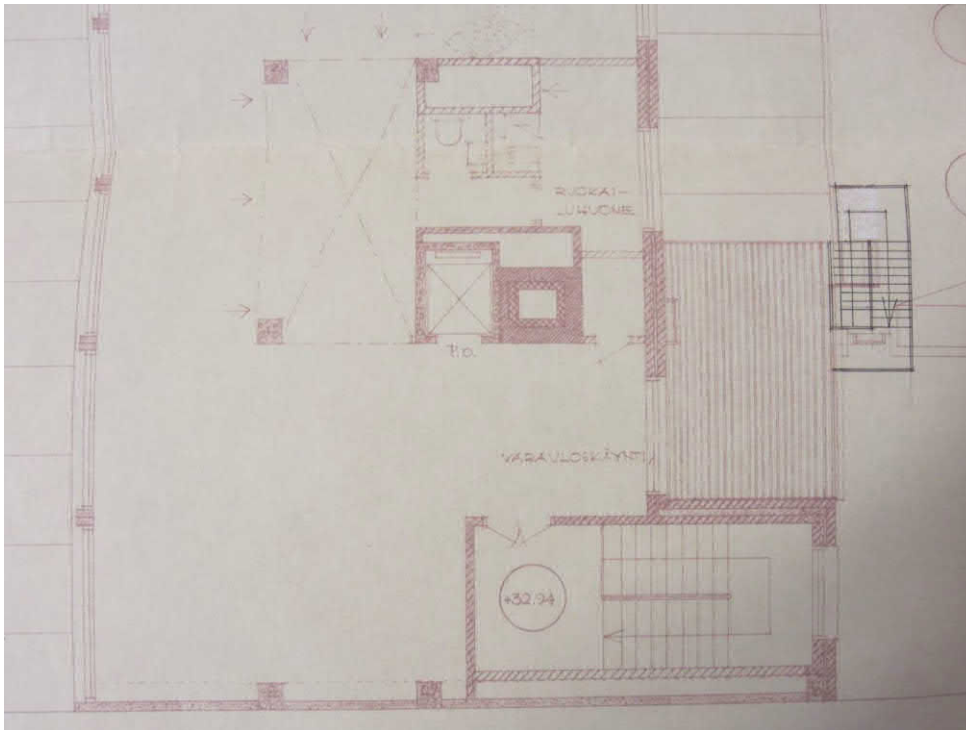
Pääpiirustuksista poikettiin joiltakin osilta rakentamisen aikana. Yksi poikkeaminen liittyi matkailijahuoneita käsittävän kuudennen kerroksen muuttamiseksi toimistokerrokseksi. Teknikkojen seuran Rakennustoimikunta päätti kokouksessaan 14.4.1950 luopua hotellista aputiloinaan.³⁹ Tämän todettiin aiheuttavan rakennusurakkasopimukseen liitettyihin suunnitelmiin nähden seuraavat poikkeamat:

- kuudennen kerroksen hotelli aputiloinaan poistetaan ja ne sisustetaan toimistohuoneiksi, kuten vastaavasti alemmat toimistokerrokset
- sen WC-ryhmä muutetaan vastaavaan paikkaan ja vastaavanlaiseksi kuin alemmissa toimistokerroksissa
- sen keskikäytävässä olleet kattoikkunat poistetaan
- sen kadunpuoleiset parvekeovet korvataan normaali-ikkunoilla, kuten jo piirustuksiin tehdyistä korjauksista ilmenee
- viidennen kerroksen päällä kadun puolella oleva kattoterassi muutetaan samanlaiseksi vesikatoksi kuin pihan puolella. Terassin kaide poistetaan. Vedenpoistoa varten tehdään jalkaränni ja kaksi syöksytorvea kuparipellistä.
- toisesta kuudenteen kerrokseen johtava spiraaliporras poistetaan ja se korvataan ulkopuolisilla palotikkailloilla, jotka sijoitetaan pihanpuoleiselle julkisivulle myöhemmin tarkemmin määriteltävään paikkaan. Toisesta kerroksesta ulos keittiön katolle johtava ovi muutetaan normaali-ikkunaksi.

³⁹ 18.4.1950 päivätty muutos urakka-asiakirjoihin. AAS rakennusdokumenttiarkisto.

Edellä mainitut muutokset vaikuttivat kaikkiin toimistokerroksiin wc:n ja hormiryhmän takana ollut porras jäi pois. Uudet pääpiirustukset päivättiin 1.8.1950.⁴⁰ Näitä piirustuksia ei ole allekirjoitettu, vaikka niiden jäljennökset ovat myös rakennusvalvontaviraston arkistossa.

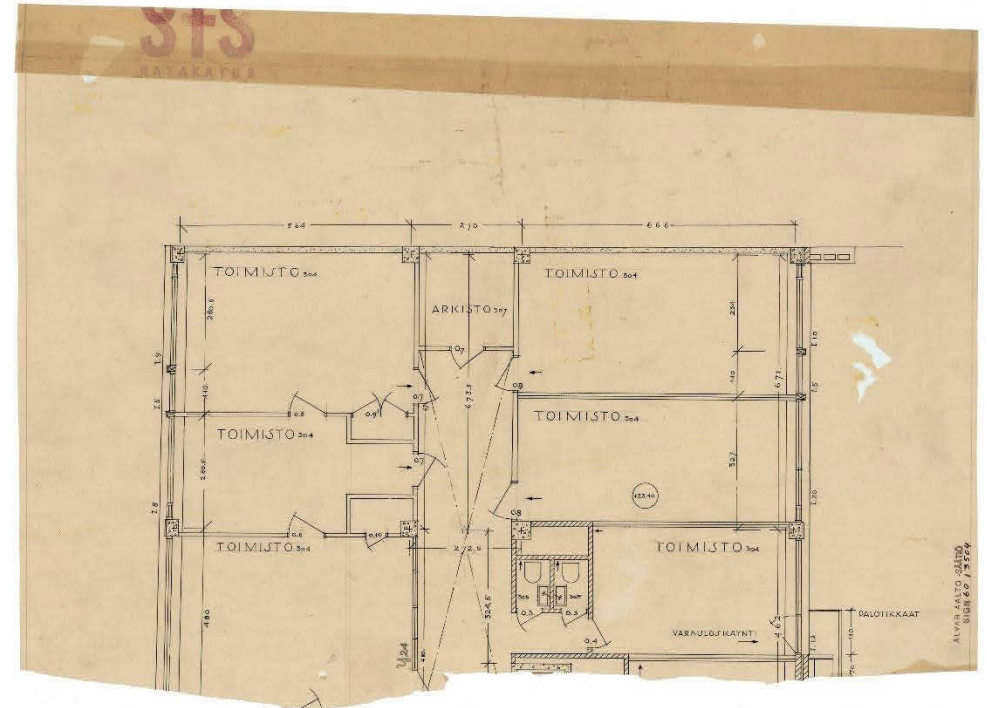
Toimistokerrokset esitettiin rakennusluvassa edelleen identtisinä, vaikka piirustussarjasta muokattiin myös kerroksittain yksilölliset 1:100-mittakaavaiset piirustukset. Ylimmän kerroksen majoitushuoneista on luovuttu ja lähes koko kerros esitettiin yhtenä avotilana, jonka keskivyöhykkeelle sijoittui ilmanvaihdon alaslasku. Wc-ryhmän vierelle suunniteltiin pienehkö ruokailuhuoneeksi nimetty tila. Kiinnostava yksityiskohta liittyy poistumistieportaisiin, joiden ratkaisu muutettiin rakennuslupaa varten jätettyihin piirustuksiin siten, että muutos on ainoastaan rakennusvalvontavirastossa olevissa piirustuksissa. Näissä porras on esitetty kaksivartisena ja toteutettua tikasmallia helppokulkuisempana.

Ote ullakkokerroksen piirustuksesta rakennusvalvontaviraston arkistossa, piirustus poikkeaa poistumistietikkaiden osalta Aalto-säätiön arkistossa olevasta, muilta osin identtiseltä alkuperäispiirustuksesta AAM 60/294.

TOIMISTOKERROKSET TYÖPIIRUSTUKSISSA

Toimistokerroksista laadittiin 1:100-mittakaavaiset kerroksittaiset piirustukset, kuten edellisessä luvussa todettiin. Näiden ohella on oletettavasti tehty mitoitettut pohjapiirustukset 1:50-mittakaavassa. Valitettavasti toimistokerrosten osalta nämä kaikki eivät ole säilyneet Alvar Aalto -säätiön arkistossa. Sarjasta puuttuu kokonaan toisen kerroksen piirustus ja kolmannen kerroksen piirustus on repeytynyt siten, että ainoastaan hissiliinjasta lounaaseen oleva pääty on tallella.⁴¹

Kolmannen kerroksen piirustuksen säilynyt osa (AAM 60/3504).

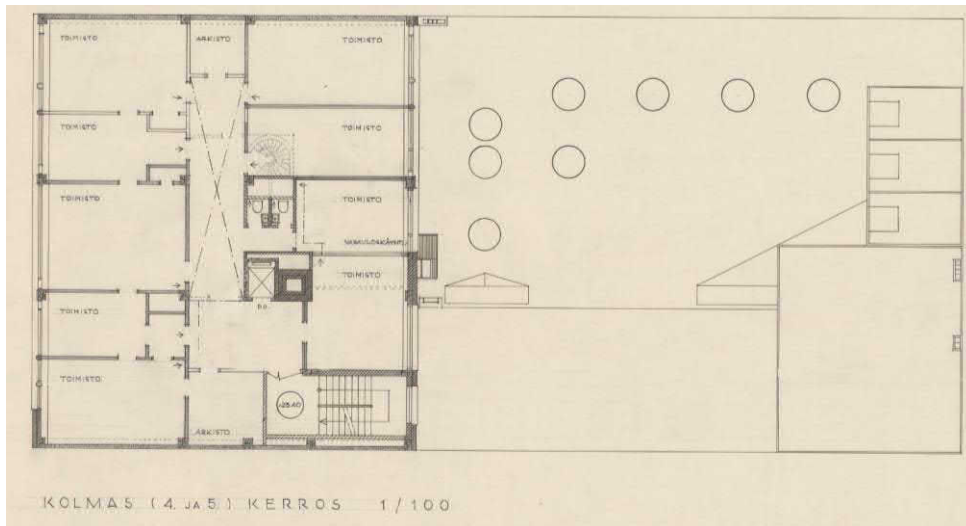
Sisällöiltään 1:100- ja 1:50-mittakaavaiset sarjat ovat muilta osiltaan yhtenevät, paitsi viides kerros on 1/100-sarjassa esitetty avotilana. On todennäköistä, että kerroksen käyttäjä ei ollut selvillä 1.8.1950 päivättyjä piirustuksia työstettäessä. Toisen ja kolmannen kerroksen työpiirustusten sisältö voitaneen olettaa säilyneitä 1:100-sarjoja vastaavaksi, ja siten pitää näitä piirustuksia lähimpänä toteutusta olvina rakennusvaiheen

⁴⁰ AAM 60/283–288, 60–290, 60–294, 60/296–199.

⁴¹ AAM 60/3504.

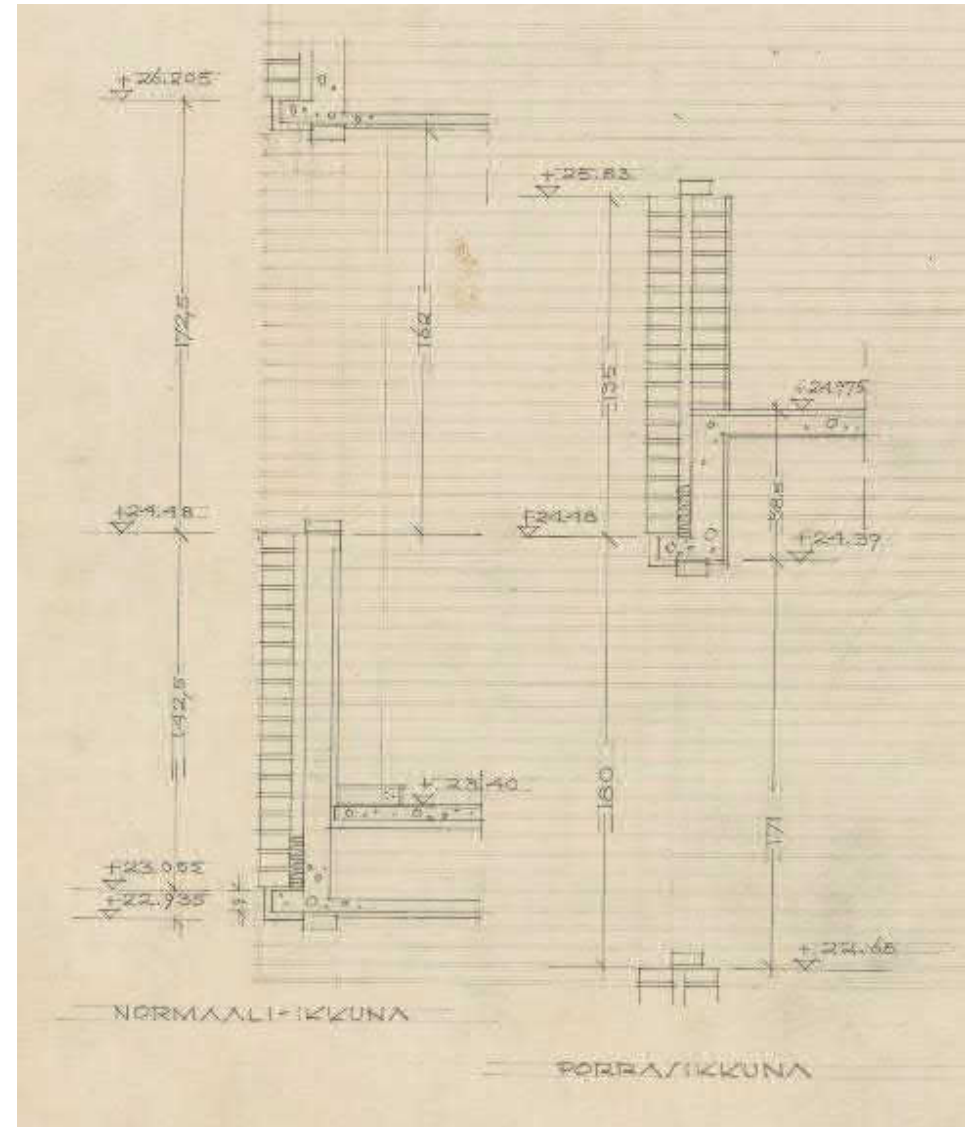
dokumentteina – joskin 1. ja 2. kerroksen välinen porras ja 2. kerroksen porrasaula on näissä esitetty toteutuneesta hivenen poikkeavana⁴².

Kaikissa 1:50- ja 1:100-mittakaavaisissa toimistokerroksen piirustuksissa ei ole esitetty yksityiskohtaisesti esimerkiksi alaslaskuja. Niiltä osin, kun alaslaskut on merkitty, vaikuttaa siltä, että ne on suunniteltu ainoastaan hissien viereisiin osiin aulasta. Tällä tavoin alaslaskut on esitetty myös täydennetyissä rakennuslupa-asiakirjoissa. Kuudennen kerroksen suunnitelmassa alaslaskuvyöhyke rajoittui hissien, Wc:iden ja hormin sekä kahden pilarin rajaamalle suorakaidealueelle – joskin tämä ei ollut enää luonteva raja, kun tilasta laadittiin suunnitelma talon louhintatöistäkin vastanneen Vesto Oy:n tarpeisiin.⁴³ Valitettavasti tilajakoja esittelevä suunnitelma ei ota kantaa alakattoihin.

Alaslaskujen periaate toimistokerroksen 1.8.1950 päivytyssä suunnitelmassa (AAM 60/290).

Alakatoille ei myöskään ainakaan toimistohuoneiden ikkunaseinustoilla olisi tilaa, sillä ikkunan yläreuna asettuu systemaattisesti välipohjalaatan alapinnan tasolle asti. Betoniholvin alapinta oli työselostusten mukaan rapattu ja maalattu.

Normaali-ikkunan ja porrastason ikkunan sovitukset tiilimittoihin 4.5.1950 päivytyssä detailjipiirustuksessa. Normaali-ikkunan alla lattiatasossa on esitetty sähköasennuksia varten tehty kouru (AAM 60/330).

Toimistokerroksissa oli useita ikkunoin varustettuja väliseiniä ja niissä ikkunoin varustettuja ovia.⁴⁴ Näiden avulla hissiaulaan saatiin valoa pihan puolelta. Vastaavilla

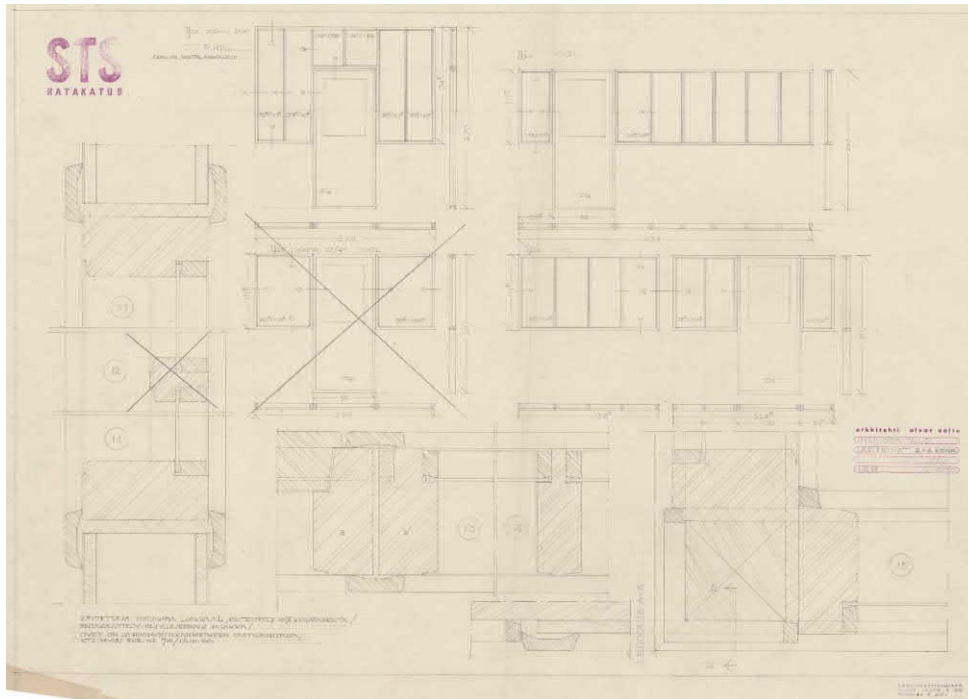
⁴² Aulassa ollut kaidemainen raja hissiaulan ja portaan väliltä puuttuu.

⁴³ AAM 60/294; AAM 60/295.

⁴⁴ AAM 60/351; 60/355.

rajattiin myös tiloja joissakin toimistoissa, kuten talon rakennesuunnittelijana toimineen Insinööritoimisto Pöysälän tiloissa 4. kerroksessa.

Väliseinäikkunat ja lasiaukolliset ovet olivat toistuvasti Aallon toimistossa käytetty keino sisätilojen valoisuuden ja avaruuden saavuttamiseksi. Vastaavia käytettiin esimerkiksi Paimion parantolassa (1933), Jyväskylän kasvatustieteellisen korkeakoulussa (1954), Aallon ateljeessa (1955), Kansaneläkelaitoksen päätoimitalossa (1956) ja Kulttuuritalossa (1958).

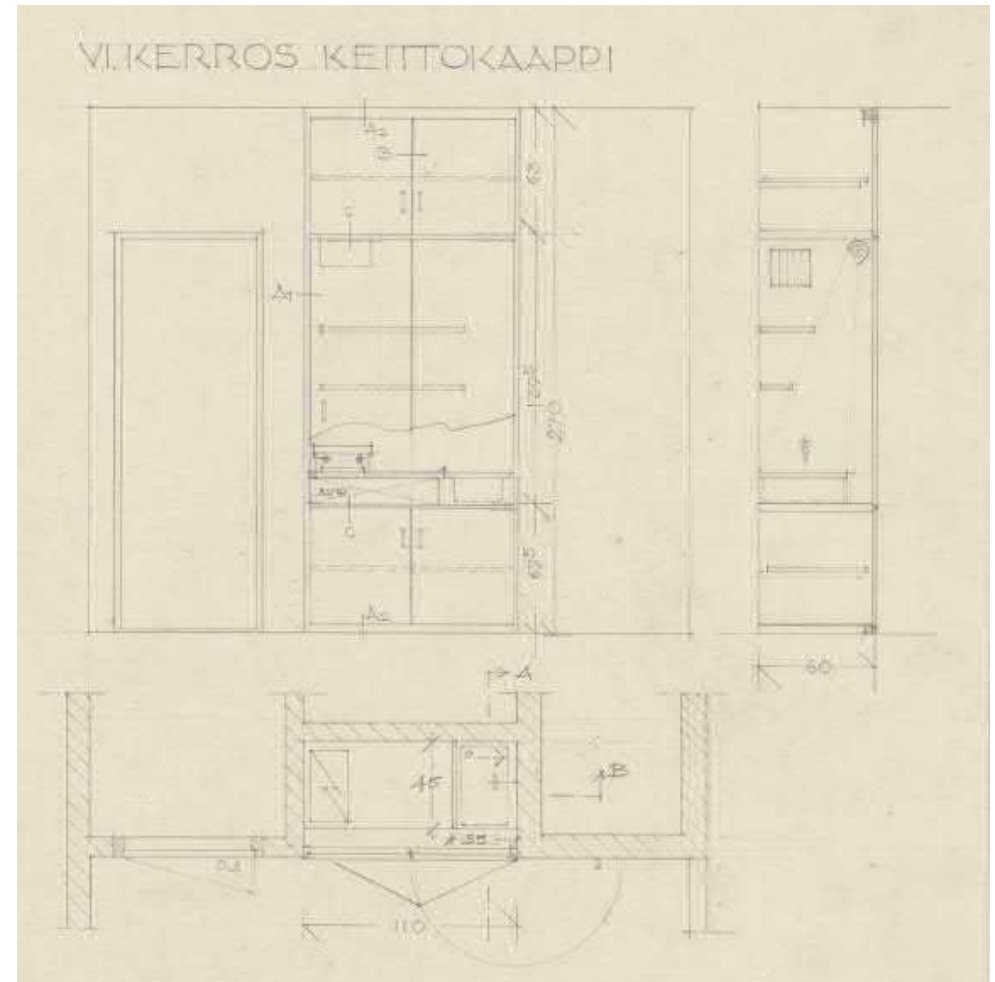

Toimistokerrosten 2.–6. puurunkoisia väliseinäikkunoita (AAM 60/351).

Toimistokerrokseen suunniteltiin joitakin yksittäisiä kiintokalusteita. Tällainen oli 4. kerrokseen pienoiskeittiö, joka sijoitettiin taukotilaan. Kalustepiirustuksessa⁴⁵ on huomioitu taukotilan välioiven paikan muutos, jota ei ole huomioitu säilyneessä kerroksen pohjapiirustuksessa⁴⁶.

⁴⁵ AAM 60/354.

⁴⁶ AAM 60/3509.

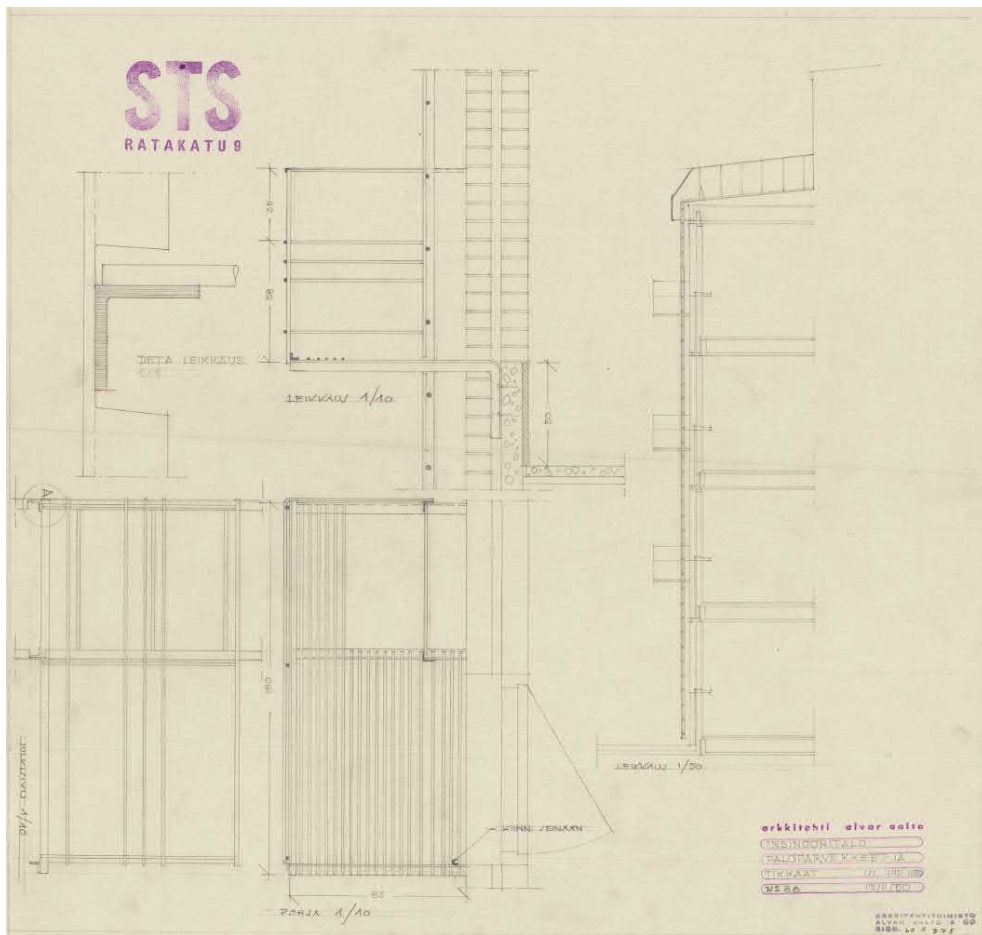

Taukotilassa ollut keittokaappi (AAM 60/354, ote).

Poistumistieratkaisu muutettiin rakennuslupavaiheen jälkeen täydennettyyn uuteen lupasarjaan. Rakentamisen aikana toisesta sisäportaasta luovuttiin ja varatie ratkaistiin tiiviille kaupungeille ominaisella tavalla ulkopuolisella terästikkaalla. Se suunniteltiin Aallon toimistossa, ja toteutettiin piirustusta⁴⁷ vastaavasti, vaikka Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkistossa olevassa rakennuslupasarjassa tikas on korvattu portailla. Portaita myös luonnosteltiin⁴⁸ kesäkuussa 1951 Aallon toimistossa, mutta tikasratkaisu tasanteineen toteutettiin.

⁴⁷ AAM 60/375.

⁴⁸ AAM 60/399.

Poistumistietikkaan suunnitelma (AAM 60/375).

Toimistokerroksista on tavoitettua yksittäisiä varhaisia valokuvia. Niissä todentuu useat suunnitelma-asiakirjoissa esiintyneet yksityiskohdat: linoleumilattiat, sähköasennus ikkunaseinällä lattian rajassa, ilmanvaihdon kohtuullisen vähäiset koteloinnit ja loistevalaistus. Toinen kerros oli tässä vaiheessa seuran kokoontumistiloinen ja lehtihuoneineen muista toimistokerroksista poikkeava.

Toisen kerroksen päädyssä ollut, läpitalon ulottunut kokoontumistila (TEK arkisto).

Kokoontumistila vuonna 1952, jolloin paljeovi oli alkuperäisellä paikallaan (TEK arkisto).

TOIMISTOKERROSTEN MUUTOKSISTA

Toimistokerroksia on muutettu useaan otteeseen käyttäjien tarpeiden mukaan. Keveitä väliseinämuitoksia lienee tehty ilman varsinaisia suunnitelmia tai rakennuslupia. Rakennuslupaakin on haettu useita.

Päiväämätön muutospiirustus

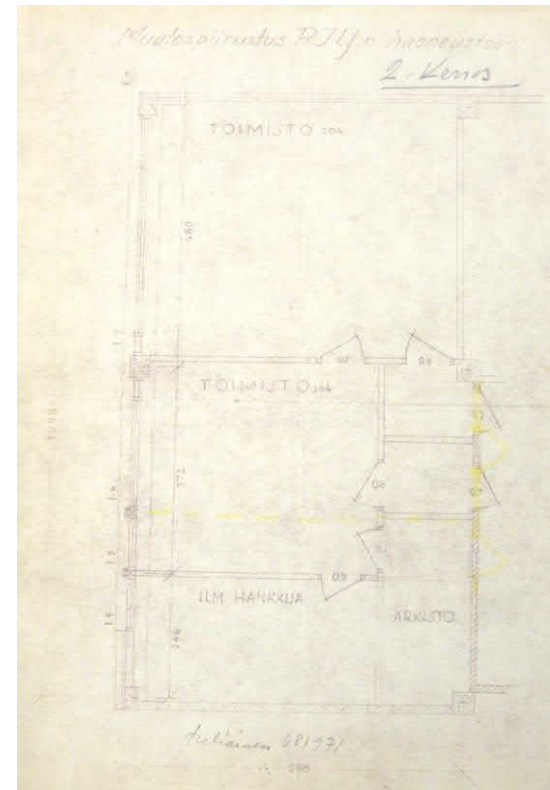
Varhaisin muutospiirustus, jonka ajoitus rakennusvaiheeseen on epäselvä, koskee toisen kerroksen toimistojen väliseiniä. On mahdollista, että muutos on jo rakennusaikainen ja laadittu Aallon toimistossa. RJY:n huoneustoksi merkityssä tilassa kadunvarrella on suunniteltu toimistohuoneiden väliseinän sekä muutaman oven sijaintia muutettavaksi. Keltaisella merkityt muutokset lienee toteutettu jo rakennusvaiheessa, sillä niitä vastaava järjestely esiintyy toisissa varhaisissa piirustuksissa, ja esimerkiksi seuraavassa vuonna 1960 haetussa rakennusluvassa (ks. seuraava kappale).

Lehtihuone toisessa kerroksessa väliseinäkkuinoineen ennen uuden portaan rakentamista (www.tek.fi).

Toimistohuone alkuperäisasussaan (TEK arkisto).

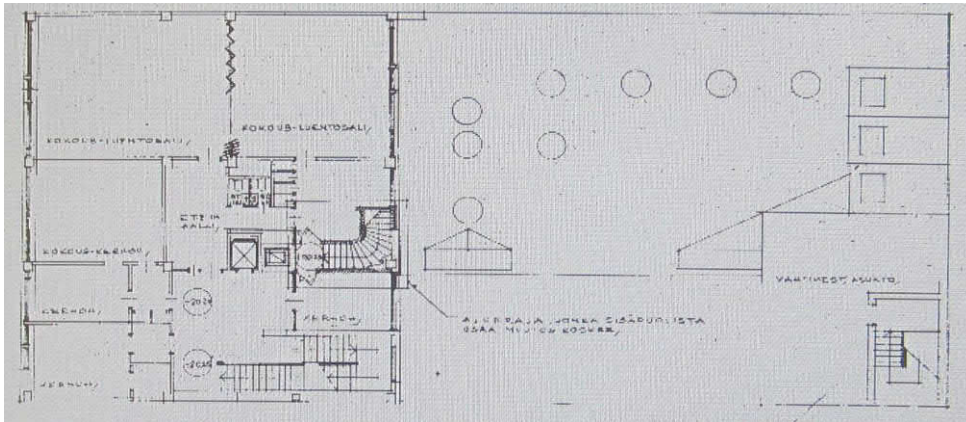

Varhainen muutosluonnos (AAM piirustusarkisto, luetteloimattomat piirustukset).

Uusi porras ja 2. kerroksen seinämuutoksia 1960–1963

Ensimmäinen uudisrakennushankkeen jälkeinen rakennuslupa, joka vaikutti toimisto-
kerrokseen, myönnettiin 1.7.1960 tunnuksesta Ke-1083-60-C. Arkkitehtina oli Lina-Christina
Aaltonen.⁴⁹ Aaltonen oli työskennellyt Alvar Aallon toimistossa 1.9.1953–31.12.1958.⁵⁰
Aaltonen oli kuvanveistäjä Aarre Aaltosen ja taidemaalari Margit Aaltosen tytär.⁵¹

Uusi porras asettui alun perin sanomalehtihuoneeksi nimettyyn huoneeseen ja jakoi tilan kahteen. Maantasokerroksen ja toisen kerroksen välisen portaan merkitys lieene liittynyt tarjoilutarpeisiin. Suuren siirtoseinällä jaettavan tilan käyttötarkoitus liittyi kokous- ja luentokäyttöön. Muiden huoneiden käyttötarkoituksiksi on kirjattu kokous-kerhohuone tai ainoastaan kerhohuone.

Uuden portaan pääpiirustus. Lina-Christina Aaltonen 1960. Tässä vaiheessa aulan ja portaan avoin yhteys on piirustuksen mukaan säilynyt (Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto).

Aaltosen suunnitteleman muutoksen mukaan suurimman kokous- ja luentosalin välinen siirtoseinä siirrettiin. Uusi (tai kenties uuden seinän) sijainti oli lähempänä Ratakatua olevalla pilarilinjalla, jolloin kokoustiloja voitiin jakaa eri tavoin. Samalla Ratakadun puolella oleva huone liitettiin kokoontumistilaan. Suunnitelma sai rakennusluvan 22.7.1960 lupatunnuksella Ke-1131-60-C.⁵²

Kokoontumistila vuonna 1961, jolloin valaisimet on vaihdettu. Myös siirtoseinä on alkuperäisestä sijainnistaan poiketen lähempänä Ratakadun julkisivua (TEK arkisto).

Kokoontumistila laajennettuna L-muotoiseksi Ratakadun puolella (TEK arkisto).

⁴⁹ Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto.

⁵⁰ Schildt 1994, 314.

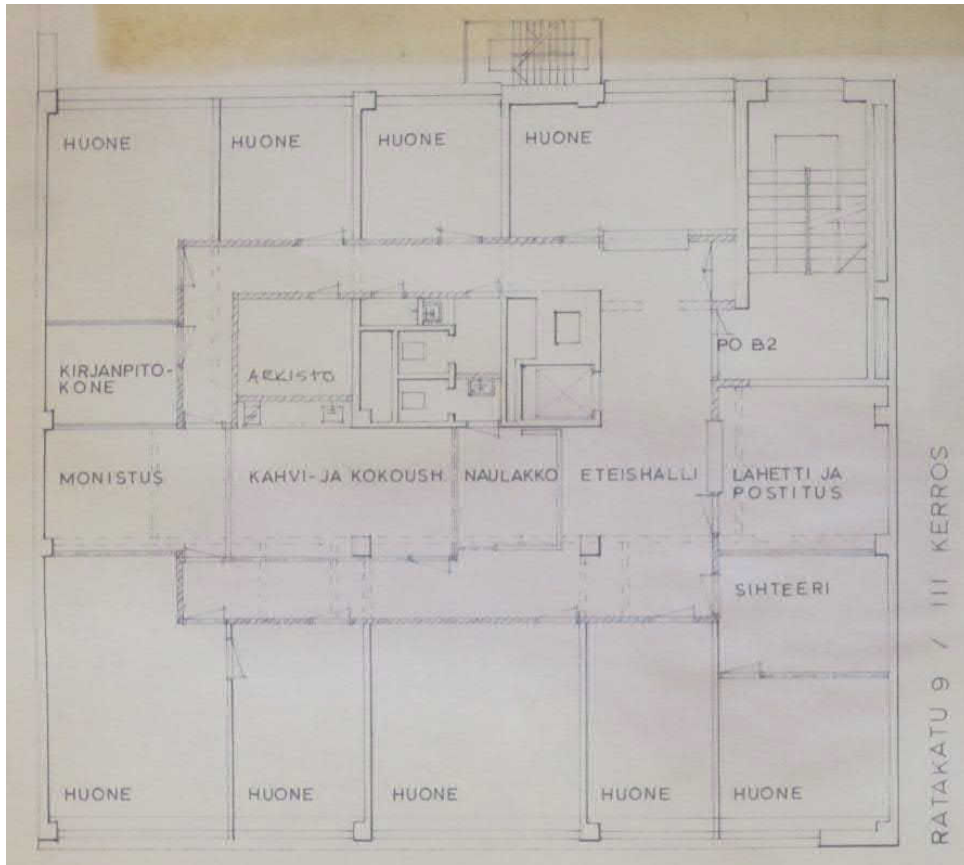
⁵¹ Mikkonen-Joublanc 2011, 40.

⁵² Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto.

Aaltosen suunnitelman mukaan muutettuja seiniä poistettiin – mikäli ne oli toteutettu – ilmeisesti jo 1963. Tällöin arkkitehti Irmeli Visannin suunnitelman mukaan toisen kerroksen kokoontumistilaa muutettiin ilmeisesti ravintolakäyttöön. Visannin suunnitelma sai rakennusluvan 9.8.1963 lupatunnuksella Ke-0980-63-C.⁵³

Kolmannen kerroksen uudelleenjärjestely 1965

Alvar Aallon toimisto oli ollut vuokralaisena osassa 3. kerroksen tiloja. Vuokrasopimuksen mukaan kyseessä oli toimistohuoneisto no 9–11, joka käsitti 4 huonetta ja wc:n ollen laajuudeltaan 80 m².⁵⁴ Tilat irtisanottiin siten, että kaksi huonetta vapautui 15.7.1955 ja toiset kaksi 31.7.1955 mennessä.⁵⁵

Irmeli Visannin suunnitelma 3. kerroksen muutokseksi 1965 (Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto).

⁵³ Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto.

⁵⁴ Vuokrasopimus. Alvar Aalto -säätö, dokumenttiarkisto.

⁵⁵ Irtisanomisilmoitus STS:lle 27.6.1955. Alvar Aalto -säätö, kirjearkisto.

Irmeli Visanti suunnitteli kolmannen kerroksen toimiston muutoksen, joka sai rakennusluvan 3.6.1965 lupatunnuksella 5-0738-65-C.⁵⁶ Tilajako säilyi julkisivuseinillä alkuperäistä vastaavana, mutta hissin ja savupiipun pihanpuoleiselle sivustalle avattiin uusi käytävä. Näin tilarakenne muuttui sellaiseksi, että ikkunaseinillä oli toimistoja ja keskivöhykkeelle jäi ympäröijäryhmä.

Palovahinkokorjaukset ja peruskorjaus 1997

Rakennus vaurioitui pahoin tahallaan sytytettyssä tulipalossa vuonna 1997. Tällöin Leena Makkosen mukaan ”sisätiloista ei jäänyt jäljelle juuri muuta kuin porrashuone ja sisäänkäyntiaula lasiseinineen.”⁵⁷ Suuri osa katujulkisivun ikkunoista uusittiin sekä katujulkisivun tiilimuuraukset kauttaaltaan, pihapuolen huomattavasti uutta eloisampi muuraus säilyi. Myös ikkuna-aukkojen sijainnit ovat säilyneet.

Palovahinkojen korjaussuunnittelusta vastasi arkkitehti Nils-Erik Öhrnberg. Rakennuslupa 5-2333-97-C myönnettiin 24.6.1997 tulipalossa vaurioituneiden julkisivutiilien uusimiselle sekä 2.krs:n ravintolatilan muutokselle toimistotilaksi.⁵⁸ Tämän peruskorjauksen mukana toinen kerros muutettiin ilmeeltään alkuperäistä ja aiempia vaiheita enemmän ylempiä toimistokerroksia muistuttavaksi.

Toimistokerroksen muille muutoksille ei haettu rakennuslupaa, vaan talotekniikan uusimiselle annettiin keveämpi Z-lupa. Siihen liittyneet, Projectus Team Oy:n laatimat lvi-suunnitelmat tarkastettiin 18.8.1997. Vastaava suunnittelija oli Juhani Lauronen.⁵⁹

Ylempien toimistokerrosten nykyinen, alkuvaiheen luonteesta osin poikkeava ilme on pitkälti vuoden 1997 peruskorjauksen seurausta. Merkittävistä sisätilojen piirteistä muun muassa loputkin väliseinäkynnykset menetettiin viimeistään tässä vaiheessa, tosin joissakin väliseinissä on alkuperäisiä kynnyksiä – rakennuseloituksen mukaan alun perinkin kipsilevyisten seinien ikää on vaikea todentaa rakenteita purkamatta. Varsinkin hissiaulojen pihanpuolen väliseiniin ja väliviiniin liittyi ikkunoita, joiden rakenteita on voinut säilyä levyverhousten alla.⁶⁰

Peruskorjauksessa uusittiin talotekniikka ja koneellinen ilmanvaihto, joka toteutettiin kerroskohtaisin laittein. Kojeet sijoitettiin varastoihin keskikäytävän molempiin päihin ja tuloilmareitit johdettiin pihasisivun luoteispäädyn reunimmaisten ikkunoiden tuuletusluukkujen yläpuolilta luukkuja madaltamalla. Keveät toimistojen väliseinät ja käytävien alakatot uusittiin rakennukselle vieraina metallisälekattoina, myös toimistohuoneisiin

⁵⁶ Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto.

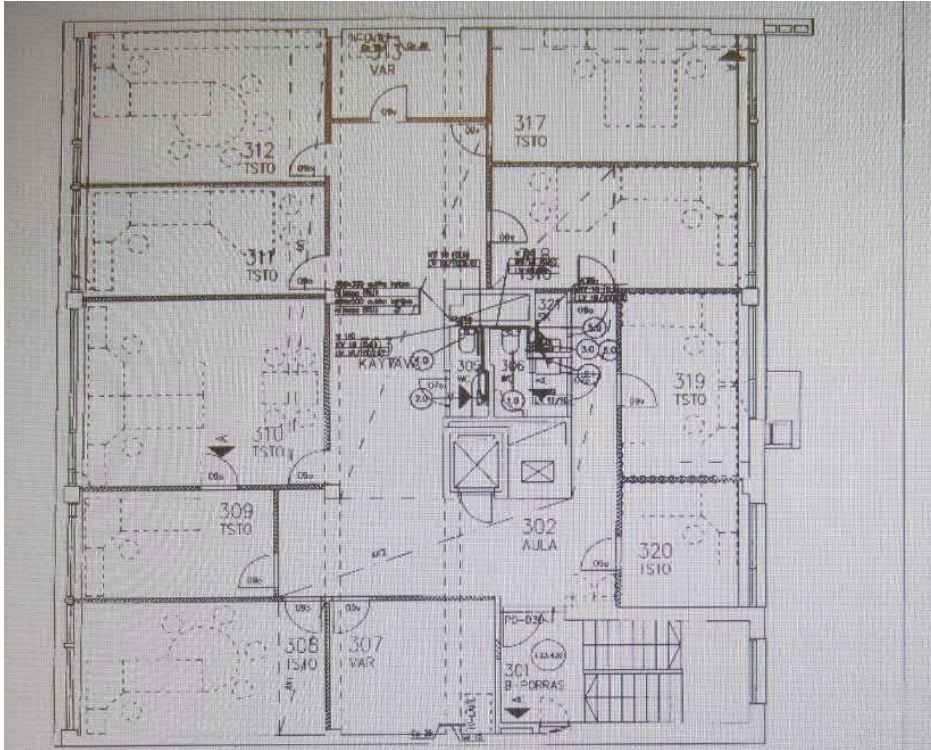
⁵⁷ Makkonen 2009, 32.

⁵⁸ Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto.

⁵⁹ Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto.

⁶⁰ Ertymisen mahdollinen paikka on 4. kerroksessa, jossa kynnys ja listoitukset vaikuttavat siltä, että seinää on paksunnettu levyrakentein.

syntyi paikoin monimutkainen alaslaskujen vyöhyke. Vesikiertoisen lämmitysjärjestelmän radiaattorit uusittiin 2. kerroksessa.

Projectus Team Oy:n laatima lvi-suunnitelma 3. kerrokseen (Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto).

Julkisivua tulipalon jäljiltä maaliskuussa 1997 (AAM 100947 / Jouko Seppänen).

2. kerroksen aula (AAM / Malmberg).

Porrashuone, B-porras (AAM / Malmberg).

Työhuone ja taukotila 2. kerroksessa (AAM / Malmberg).

4. ja 5. kerroksen aulojen mosaiikkibetonilattioita (AAM / Malmberg).

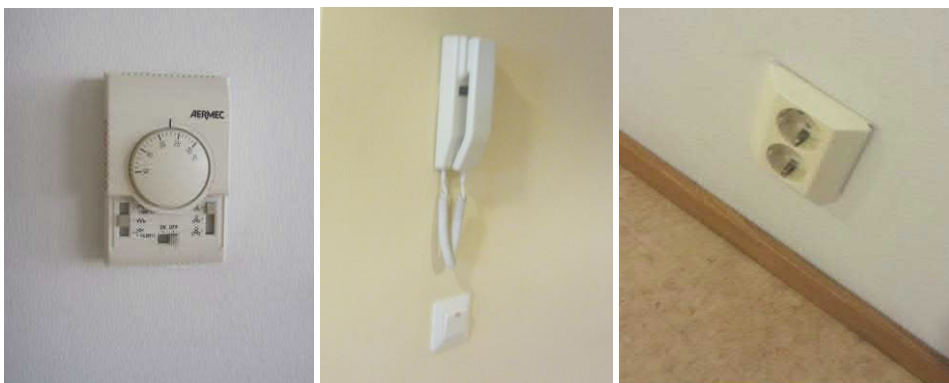
Toimistohuoneiden ovien eri-ikäisiä painikkeita (AAM / Malmberg).

Ilmanvaihto- ja jäähdytystekniikkaa toimistohuoneessa ja varastossa (AAM / Malmberg).

kerroksessa 1997 uusitut levypatterit, 3.–5. alkuperäiset (AAM / Malmberg).

Sähkö- ja talotekniikan asennuksia (AAM / Malmberg).

Suihku- ja wc-tiloja ja eri-ikäisiä laatoituksia (AAM / Malmberg).

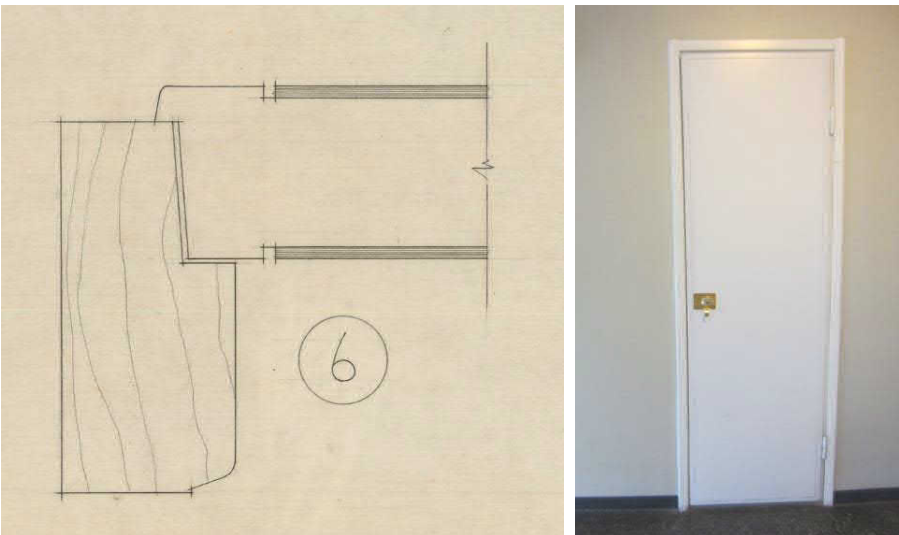
SÄILYNEITÄ PIIRTEITÄ JA RAKENNUSOSIA 2.–5. KERROKSISSA

Toimistokerrosten ilme on seurausta 1997 tapahtuneen tulipalon jälkeisestä, edellä mainitusta peruskorjauksesta. Kerroskohtaiset säilyneisyyskaaviot ovat tämän selvityksen liitteinä. Niissä on merkitty alkuperäiset ikkunat ja huomioita muista rakennusosista, kuten ovista ja lattiapinnoista. Ikkunoita on uusittu tulipalon jälkeen varsin laadukkailla tammipuitteisilla kaksilasisilla ikkunoilla, ja ikkunoita on säilytetty jopa ikkuna-aukoittain eriävästi siten, että toinen puitteista saattaa olla uusi ja toinen alkuperäinen.

Sähkövarusteet ja ilmanvaihto on kokonaisuudessaan uusittu, lämmönjakoverkko lienee pääosin alkuperäinen. 3.–5. kerroksissa on säilynyt alkuperäiset levy patterit. Valaisinten pintajohdotus on rakennukselle vieras.

Tilarakenteellista säilyneisyyttä on tutkittu sijoittamalla nykytilannetta kuvaavat mittaus-piirustukset Aallon toimistossa laadittujen suunnitelmien päälle. Kevyet väliseinät ovat todennäköisesti laajasti uusia, ja hissin, wc:n, hormiryhmien ja porrashuoneen seinät ovat säilyneet. Eri-ikäiset, osin ilmeisen alkuperäiset kynnykset viestivät mahdollisesti säilyneistä seinälinjoista. Varsinkin näiden seinien muutostöissä on tarpeen tutkia

Lattioiden pintamateriaalina on lähes kauttaaltaan saumahitsattu linoleumimatto, joka on uusittu mahdollisesti 1997. Muutamissa huoneissa on linoleumeja paikattu väliseinämuutosten vuoksi.

Ovien detaljipiirustuksen mukaisia väliovia on säilynyt porrashuoneiden sähkökomeroissa (ote piirustuksesta AAM 60/321). Ovi 3. kerroksessa, listoitius ja lukko ovat uusitut, mutta ovilehti, saranat ja karmit lienevät alkuperäiset (AAM / Malmberg).

Mahdollisesti alkuperäiset kynnykset metallistointeen kielivät säilyneistä seinälinjoista. Eri-ikäiset viilupintaiset ovet eivät vastaa pintamateriaaleiltaan alkuperäisiä suunnitelmia, ja ne lienevät kynnyksiä uudempia, myös saranoiden vaihdoista kieliviä paikkauksia on useissa ilmeisen varhaisissa karmeissa (AAM / Malmberg).

Toisen kerroksen työhuone huhtikuussa 2016 Jalkalistana kulkevan sähkökourun ajatus vastaa ikkunaseinällä alkuperäistä (AAM / Malmberg).

Toisen kerroksen työhuone huhtikuussa 2016 vuoden 1997 alaslaskuineen ja sähköasennuksineen, loistevalaisinten pintajohdotus ei vastanne alkuperäistä asennustapaa. WC:n ulkoasu lieenee vuodelta 1997 (AAM / Malmberg).

Alkuperäisiä ikkunalaudan kannakkeita on säilynyt säilyneiden ikkunoiden yhteydessä, puuosissa on huomattavan iäkkäitä ja uudehkoja (AAM / Malmberg).

Ilmanvaihdon sisäänoton alaslaskuja toimistohuoneissa, säleikköjä on asennettu ulkoseinään ja ikkunoiden tuuletusluukun kokoa pienentämällä (AAM / Malmberg).

Alkuperäisiä ikkunalaudan kannakkeita on säilynyt, puuosissa on huomattavan iäkkäitä ja uusia, osa ikkunalaudojen kannakkeista on uusittuja (AAM / Malmberg).

Vuonna 1997 uusittujen ikkunoiden yksityiskohtia (AAM / Malmberg).

Alkuperäisten ikkunoiden yksityiskohtia (AAM / Malmberg).

Myös säilyneiden ikkunoiden kilvet ja painikkeet on uusittu (AAM / Malmberg).

Samassa ikkuna-aukossa sekä uusittu että alkuperäinen puite (AAM / Malmberg).

Ilmanvaihtojärjestelmän uusiminen on vaikuttanut toimistokerrosten julkisivuihin tuoden ilman sisäänottoa varten venttiileitä. Nämä on asennettu sisäpihan puolelle kerroksittain tiiliseinään ja laitimmaisten ikkunoiden tuuletusluukkujen ylle luukkuja pienentämällä. Tässä yhteydessä nämä luukut uusittiin, vaikka ikkuna olisi muilta osin säilytetty alkuperäisenä.

Pihajulkisivujen tiilet ovat alkuperäisiä, reunimmaisissa ikkunoissa olevat pyöreät säleiköt on lisätty ilmanvaihdon perusparannuksen yhteydessä 1997. Ikkunoiden väleissä ja yläpuolen palkeissa on hienosti patinoituneita kuparipeltejä (AAM / Malmberg).

Toimistokerrosten varatiet ratkaistiin Aallon toimistossa suunnitelluilla ulkopuolisilla varatietikkailla, jotka ovat säilyneet pihajulkisivulla. Tikkaat ulottuvat pihasivun räystäältä, 5. kerroksen yläpuolelta kaduntason pihasiiven vesikatolle. Tikkaat ovat kaupunkiympäristön erityinen ja kiinnostava – kenties suurkaupunkimainen – yksityiskohta.

RAKENNUKSEN SUOJELUTILANNE

Rakennus on suojeltu asemakaavalla 11555, joka on saanut lainvoiman 3.8.2007. Asemakaavakartta on tämän selvityksen liitteenä. Kaavan suojelumerkintä SR-1 kuuluu seuraavasti⁶¹:

Rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa, eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka heikentävät rakennuksen historiallista arvoa tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä.

Korjaus- ja muutostöiden yhteydessä rakennuksen julkisivut, ikkunat, ovet, vesikatto ja rakenteet materiaaleineen, väreineen, yksityiskohtineen on korjattava alkuperäistoteutuksen mukaisesti. Rakennuksen arvokkaat sisätilat: sisäänkäyntiaula ja porrashuone lasiseisineen ja pintamateriaaleineen tulee säilyttää. Muissa korjaus- ja muutostöissä tulee pyrkiä säilyttämään alkuperäinen tilajako.

Vesikaton yläpuolelle ei saa sijoittaa teknisiä laitteita eikä muitakaan rakennelmia.

Tonttia varten on järjestettävä autopaikkoja vähintään 1 ap/800 m² kerrosalaa.

Olemassa olevassa rakennuksessa tai sen osassa saadaan suorittaa korjaus- ja muutostöitä sen estämättä, mitä edellä on määrätty tontin autopaikkojen vähimmäismäärästä.

Tällä asemakaava-alueella korttelialueelle on laadittava erillinen tonttijako.⁶²

Varatietikkaat sisältä nähtynä (AAM / Malmberg).

Pihajulkisivulla on alkuperäiset varatietikkaat. Tikkaiden vasemmalla puolella on uusi ilmanvaihdon säleikkö, joka lienee lisätty 1997 (AAM / Malmberg).

⁶¹ Tummennuksella on merkitty koko rakennusta ja toimistokerroksia koskevat osat määräyksistä, tummennukset tekijän.

⁶² Asemakaava 11555. <http://kartta.hel.fi/> luettu 22.4.2016.

LÄHTEET

ARKISTOLÄHTEET

Alvar Aalto -säätiön dokumenttiarkisto, Jyväskylä.

Alvar Aalto -säätiön kirjearkisto, Jyväskylä.

Alvar Aalto -säätiön piirustusarkisto, Jyväskylä.

Alvar Aalto -säätiön valokuva-arkisto, Jyväskylä.

Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto, Helsinki.

Tekniikan Akateemisten Liiton arkisto, Helsinki

PAINETUT LÄHTEET

Aunesluoma Juhana, 2004. *Nykyäikaa rakentamassa. Tekniikan Akateemisten Liitto TEK edeltäjineen 1896–1996*. TEK, Helsinki.

Makkonen Leena, 2009. *Alvar Aallon kädenjälki Helsingissä*. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, Helsinki.

Mikkonen-Joublanc Pirjo, 2011. *Kainula – Hiljainen Aalto*. Pata, kotipaikka tuntematon.

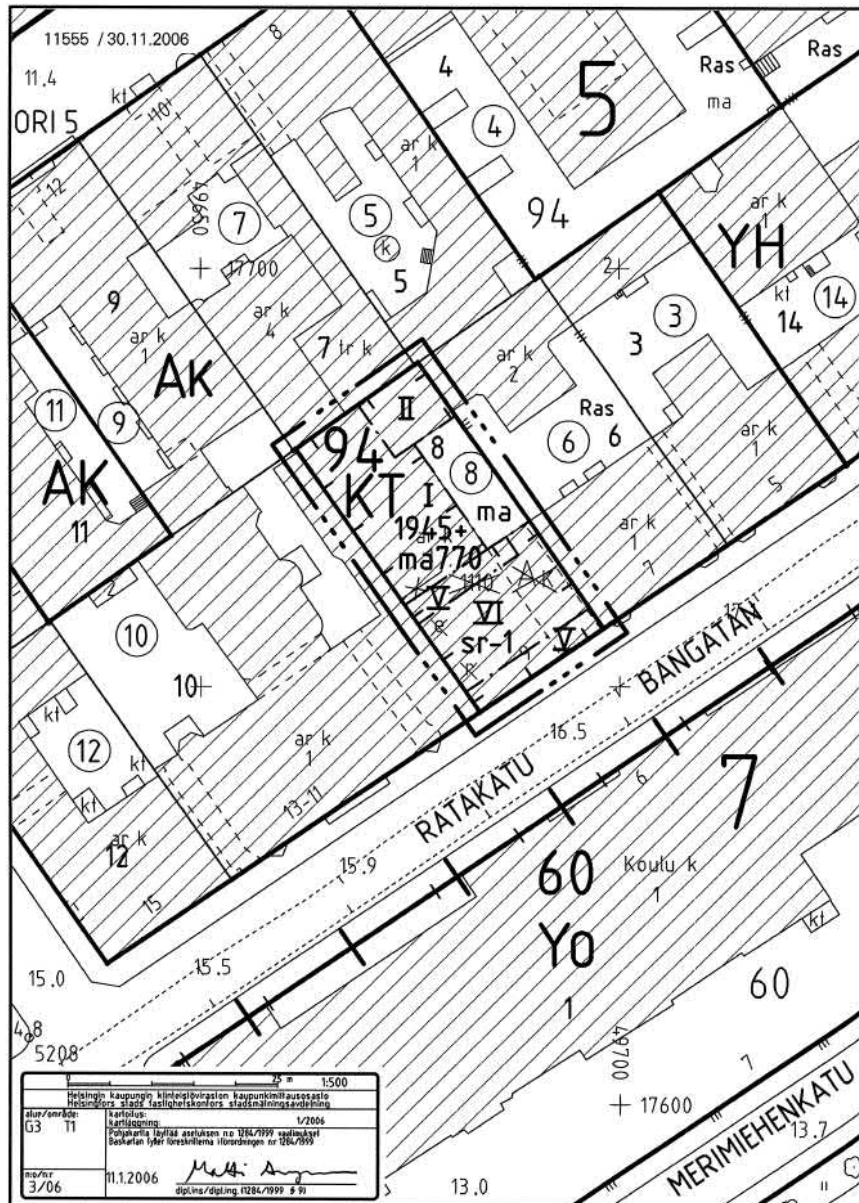
Schildt Göran, 1994. *Alvar Aalto. A Life's Work – Architecture, Design and Art*. Otava, Helsinki.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Pöyhiä Tuula (et. al) 2010. *Insinööritalo Ratakatu 9 Helsinki. Osittainen säilyneisyys selvitys*. Alvar Aalto -säätiö, Helsinki. [Jäljennös mm. Helsingin kaupunki Rakennusvalvontaviraston arkisto ja Aalto-säätiön kirjasto Helsinki]

<http://kartta.hel.fi/> Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto, ajantasa-
asemakaavat 11555, luettu 22.4.2016.

www.tek.fi, TEK:in historiaa, luettu 22.4.2016.

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET	Toimistorakennusten korttelialue.
KT	Katutasoon sekä ensimmäiseen kellarikerrokseen saa sijoittaa liike-, koontumis- tai ravintolatiloihin. Kellarikerroksessa työskenteleville työntekijöille on osoitettava taukotila maanpäällisessä, päivänvalolla valaistussa tilassa.
	Katutasoon liittyviin liike-, koontumis- tai ravintolatiloihin tulee kulku järjestää porrashuoneen kautta.
---	2 metriä kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.
---	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
---	Osa-alueen raja.
★	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.
94	Korttelin numero.
8	Ohjeellisen tontin numero.
1945+ ma770	Lukusarja, joka yhteenlaskettuna osoittaa rakennusoikeuden kerrosalaneliömetreinä. Ensimmäinen luku osoittaa maanpäällisissä kerroksissa sallitun kerrosalan ja ma-merkitetty luku tontin maanalaissa tiloissa sallitun kerrosalan.
VI	Roomalainen numero osoittaa rakennuksen, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.
[]	Rakennusala.
[ma]	Maanalaistausta.
[sr-1]	Rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa, eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka heikentävät rakennuksen historiallista arvoa tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä.

Korjaus- ja muutostöiden yhteydessä rakennuksen julkisivut, ikkunat, ovet, vesikatto ja rakenteet materiaaleineen, väreineen, yksityiskohtineen on korjattava alkuperäistoteutuksen mukaisesti. Rakennuksen arvokkaat sisätilat; sisäänkäyntiä ja porrashuone lasiseineineen ja pintamateriaaleineen, tulee säilyttää. Muissa korjaus- ja muutostöissä tulee pyrkiä säilyttämään alkuperäinen tilajako.

Vesikaton yläpuolelle ei saa sijoittaa teknisiä laitteita eikä muitakaan rakennelmia.

Tonttia varten on järjestettävä autopaikkoja vähintään 1 ap/800 m² kerrosalaa.

Olemassa olevassa rakennuksessa tai sen osassa saadaan suorittaa korjaus- ja muutostöitä sen estämättä, mitä edellä on määrätty tontin autopaikkojen vähimmäismäärästä.

Tällä asemakaava-alueella korttelialueelle on laadittava erillinen tonttijako.

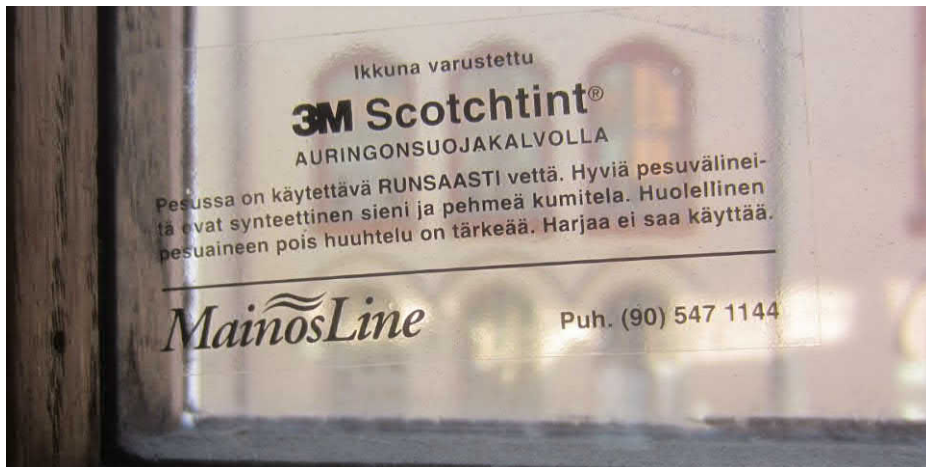
Ote asemakaavasta 11555, joka on saanut lainvoiman 3.8.2007 (Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto, ajantasa-asemakaavat: <http://kartta.hel.fi/>).

Seuraavat säilyneisyyskaaviot on laadittu rakennuksen 1.8.1950 päivättyjen 1:100-mittakaavaisten kerroksistaisten rakennuspiirustusten pohjalle siten, että niiden päälle on tuotu rakennuksen omistajan toimittamien, Digi Viivan laatimien ja 5.9.2014 päivättyjen mittapiirustusten aineisto. Poikkeuksena tästä on viides kerros, jonka osalta on vain avoimena ja sisätiloiltaan suunnittelemattomana. Siten 5. kerroksen pohjana on käytetty 10.10.1950 päivättyä, 1:50-mittakaavaista työpiirustusta.

Tämän selvityksen tekijä Jonas Malmberg on kiertänyt tilat paikalla 18.4. ja 9.5.2016.

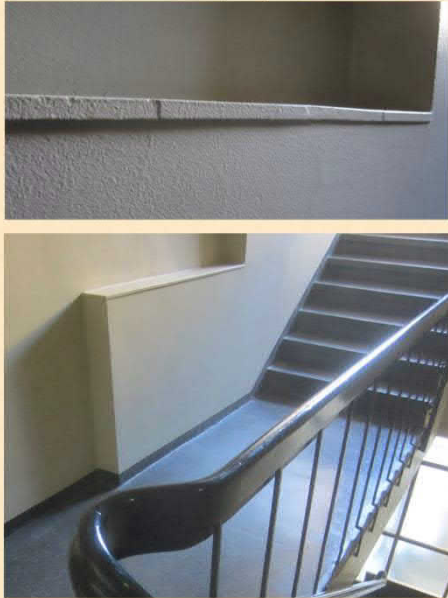
Kaavioihin ei ole merkitty seuraavia säilyneisyyteen liittyviä huomioita:

- porrashuone B on säilynyt hyvin: säilyneitä ovat mosaiikkibetonit, kaiteet, sähkökomerojen ovet, pikapalopostit ja poistoilmasäleikkö ylätasolla – joskin 2. kerroksen tasolla porrashuoneen ja aulan yhteys on katkaistu. Muilla tasoilla lienee alun perin ollut rautalankalaiset väliovet, jotka on korvattu umpiovin.
- alkuperäiset ikkunapenkkin kannakkeet säilyneet alkuperäisinä säilyneiden ikkunoiden yhteydessä.
- alaslaskut ovat kaikki uusia ja huomattavan laajoilla alueilla alkuperäistilanteeseen verrattuna. Varsinkin metallisälekatot ovat rakennuksen alkuperäiseen ilmeeseen vieraita (toimistohuoneissa ei alun perin ollut alaslaskuja, oli käytävällä ja hissiaulan Ratakadun puoleisessa reunassa)
- hissikori on uusittu, myös hissien ovissa sisäpuolen viilupinta on ulkopuolta tummempi. Ulkopuolen viilujen mahdollisesta vaihtamisesta ei ole tavoitettu dokumentteja. Ovien saranat ja rakenne lienevät alkuperäiset. Hissin korjausvuodeksi on merkitty hissien paneeliin 1989.
- Ratakadun puoleisissa ikkunoissa on auringonsuojakalvot.

Ikkunassa hoito-ohje auringonsuojakalvoille, huomaa suuntanumero 90 – numerouudistus tehtiin lokakuussa 1996 (AAM / Malmberg).

kuvat: aulan ja portaan välinen seinä

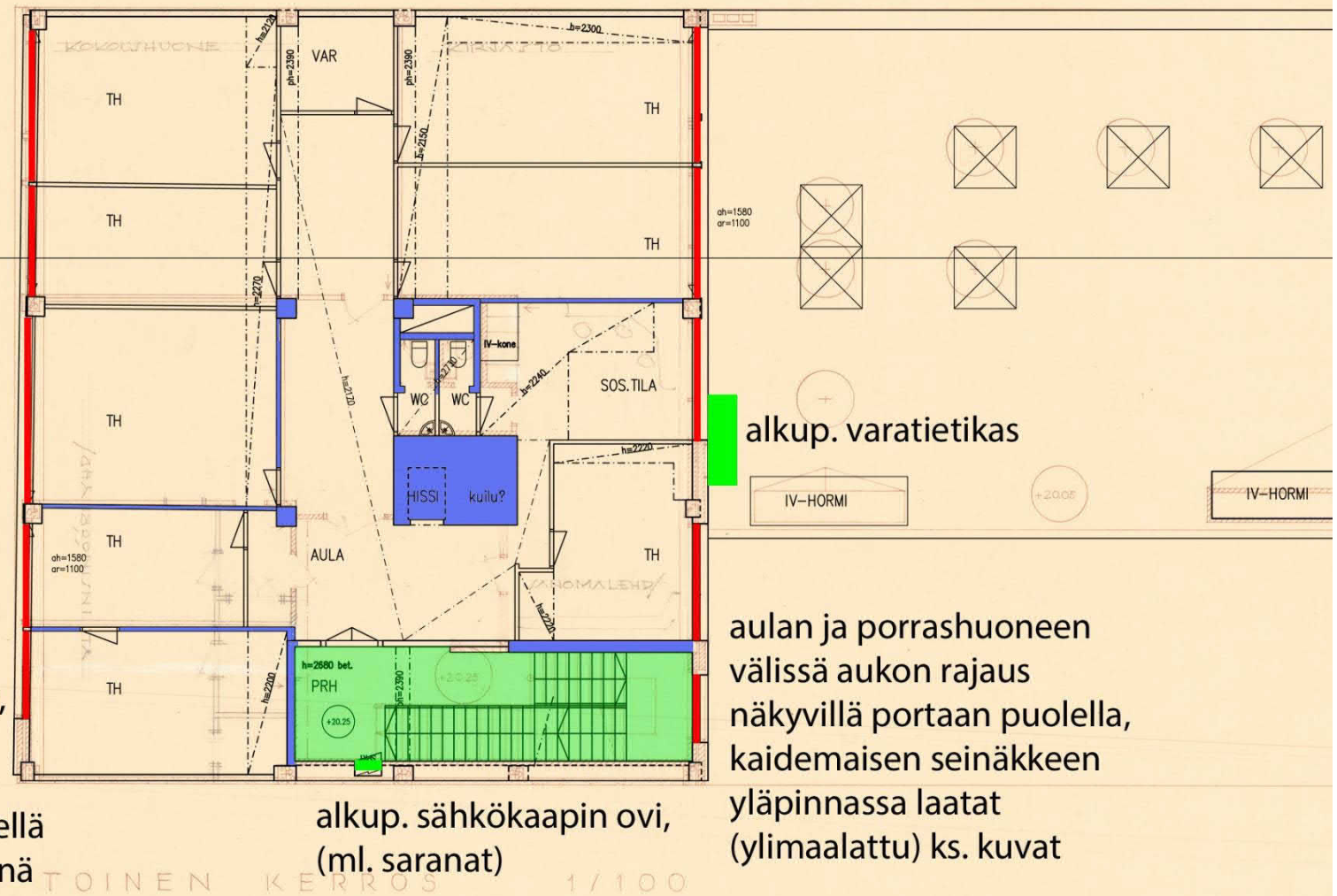
uusi ikkuna (-97)

alkuperäinen ikkuna,
ovi tai rakennusosa

tilallisesti alkuperäisellä
paikalla oleva väliseinä

alkup. sähkökaapin ovi,
(ml. saranat)

alkup. varatietikas

aulan ja porrashuoneen
välissä aukon raja-
näkyvillä porta-
an puolella,
kaidemaisen seinä-
kkeen
yläpinnassa la-
atat
(ylimaalattu) ks. kuvat

Säilyneisyyskaavio 10.5.2016
TOINEN KERROS

Kuvat: prsh. sähkökaapin ovi

sisältä katsottuna vasemmat
ikkunat tummaksi petsatut

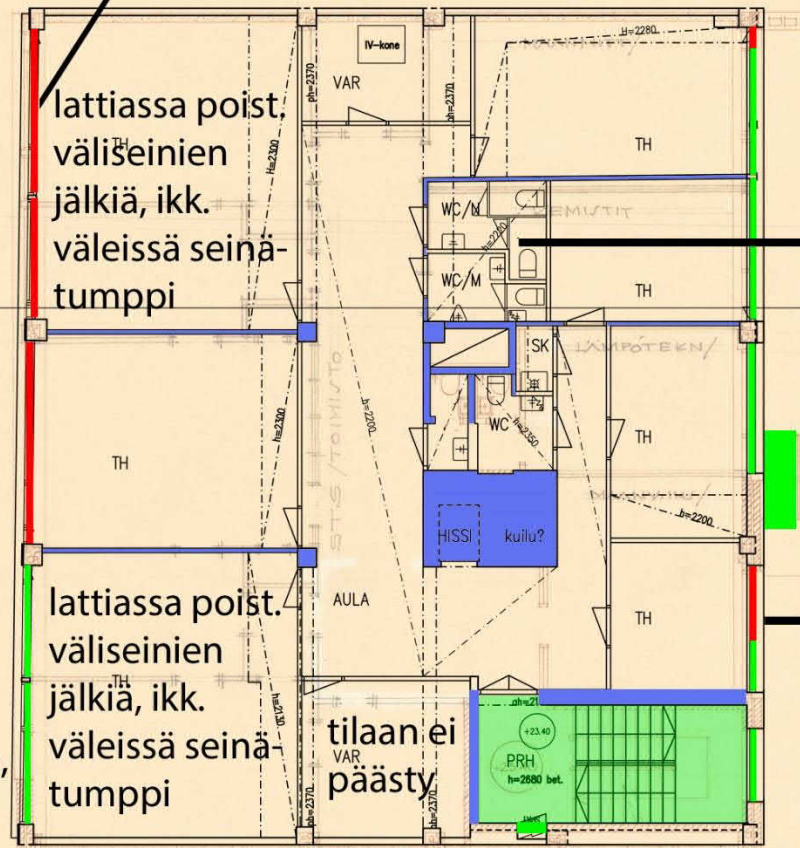
lattiassa poist.
väliseinien
jälkiä, ikk.
väleissä seinä-
tumpppi

lattiassa poist.
väliseinien
jälkiä, ikk.
väleissä seinä-
tumpppi

 uusi ikkuna (-97)

 alkuperäinen ikkuna,
ovi tai rakennusosa

 tilallisesti alkuperäisellä
paikalla oleva väliseinä

uusi
wc-ryhmä

alkup. varatietikas

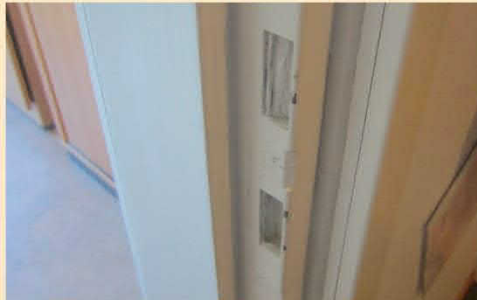
ikk.laudan kiinnikkeet
alkuperäiset, vaikka
ikkunasta osa uutta

alkuperäiset
levypatterit
kauttaaltaan

alkup. sähkökaapin ovi,
ml. saranat. ks. kuvat

Säilyneisyyskaavio 10.5.2016
KOLMAS KERROS

kuvat: levyin paksunnettu seinä aulassa

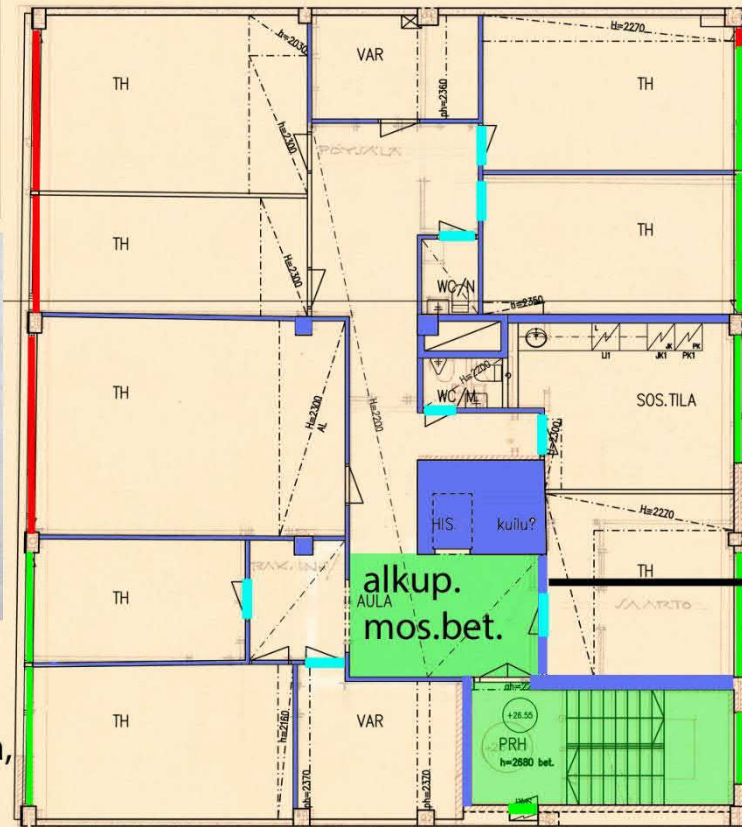

■ uusi ikkuna (-97)

■ alkuperäinen ikkuna, ovi tai rakennusosa

■ tilallisesti alkuperäisellä paikalla oleva väliseinä

■ välioovessa säilynyt kynnyks (mahd. säilynyt väliseinä)

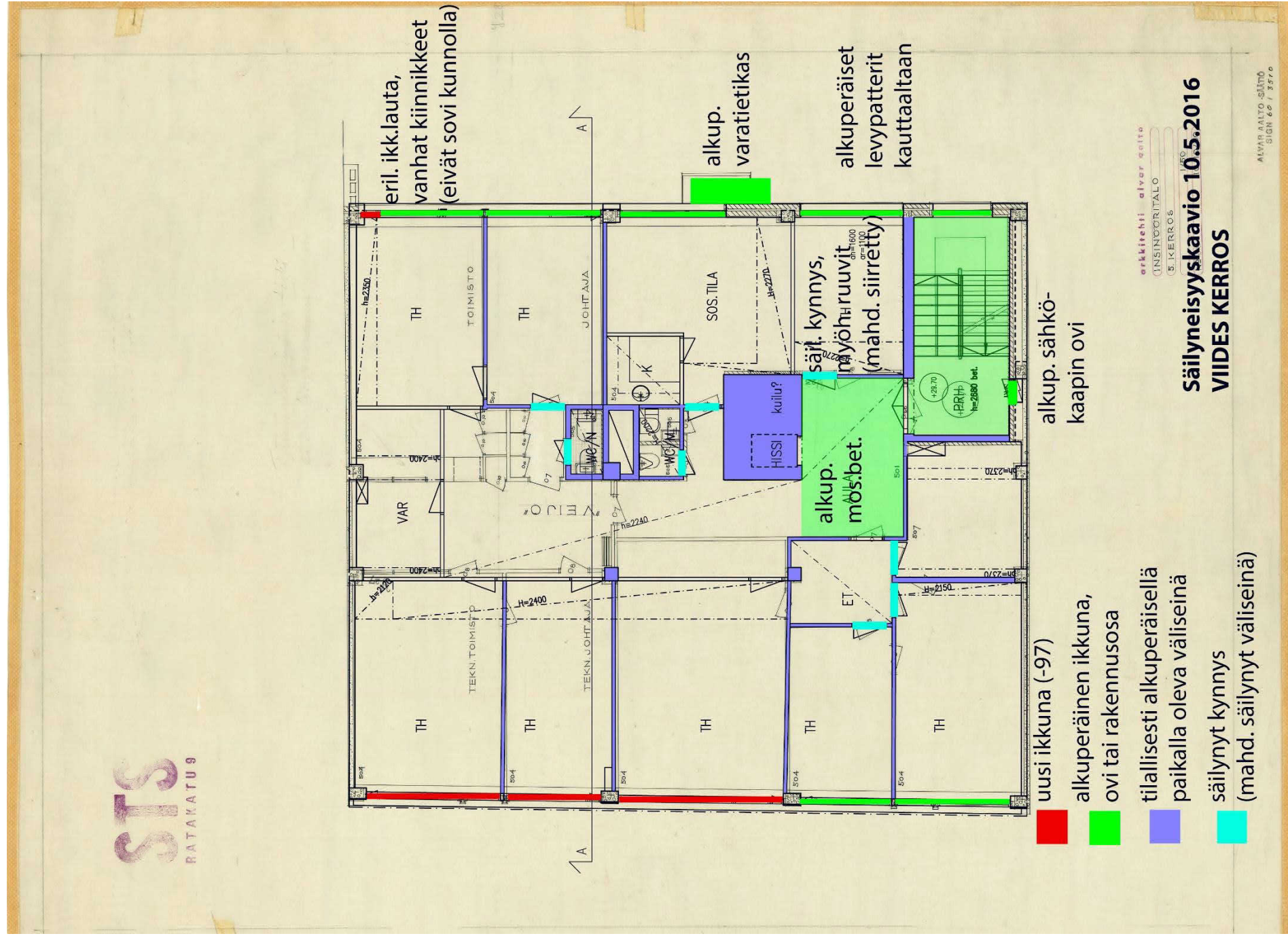
alkup. varatietikas

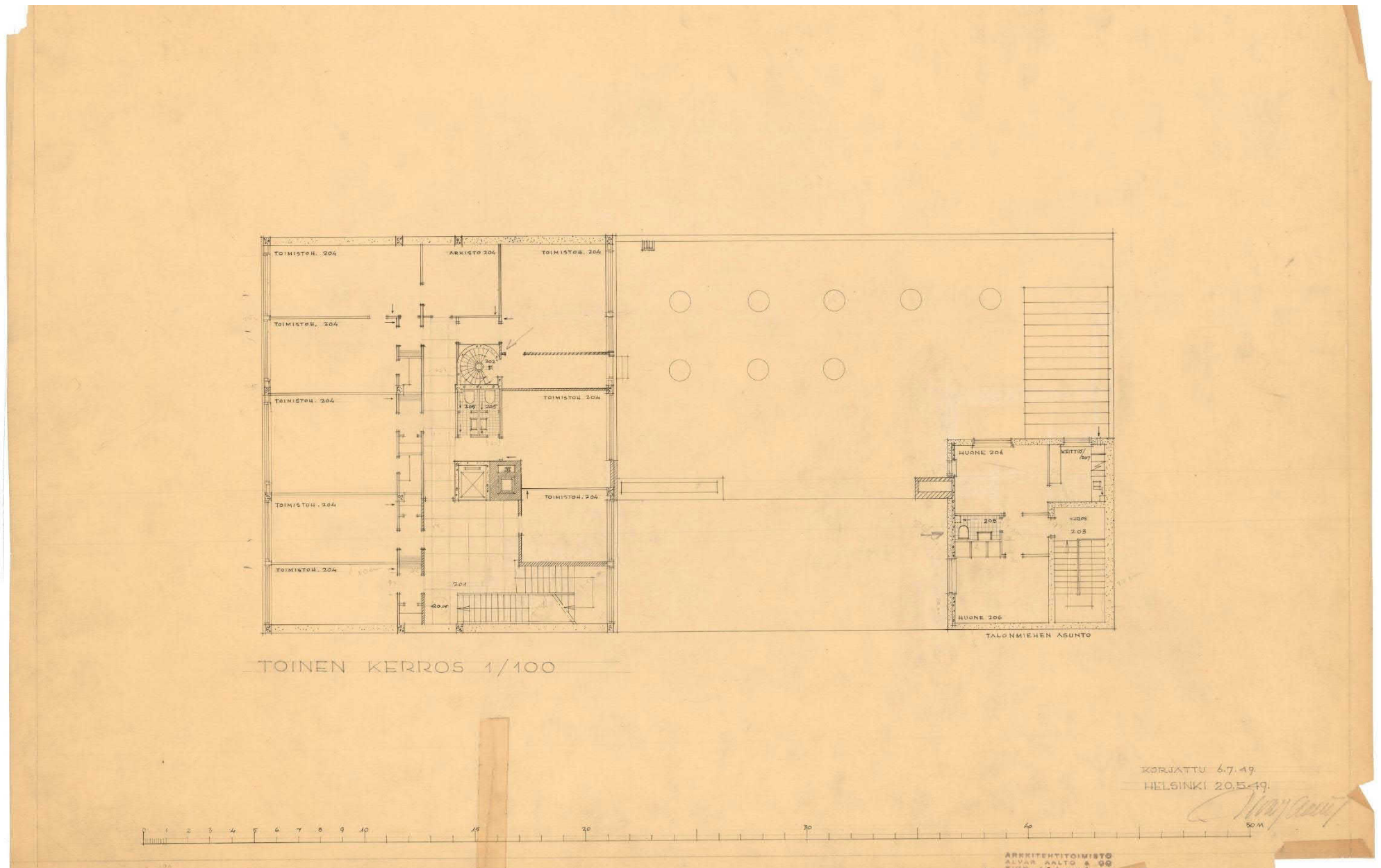
th ja aulan välinen seinä päälle levytetty (alla mahdollisesti säilynyt lasiseinän runko) ks. kuvat

alkuperäiset levypatterit kauttaaltaan

alkup. sähkökaapin ovi (pl. saranat ja lukot)

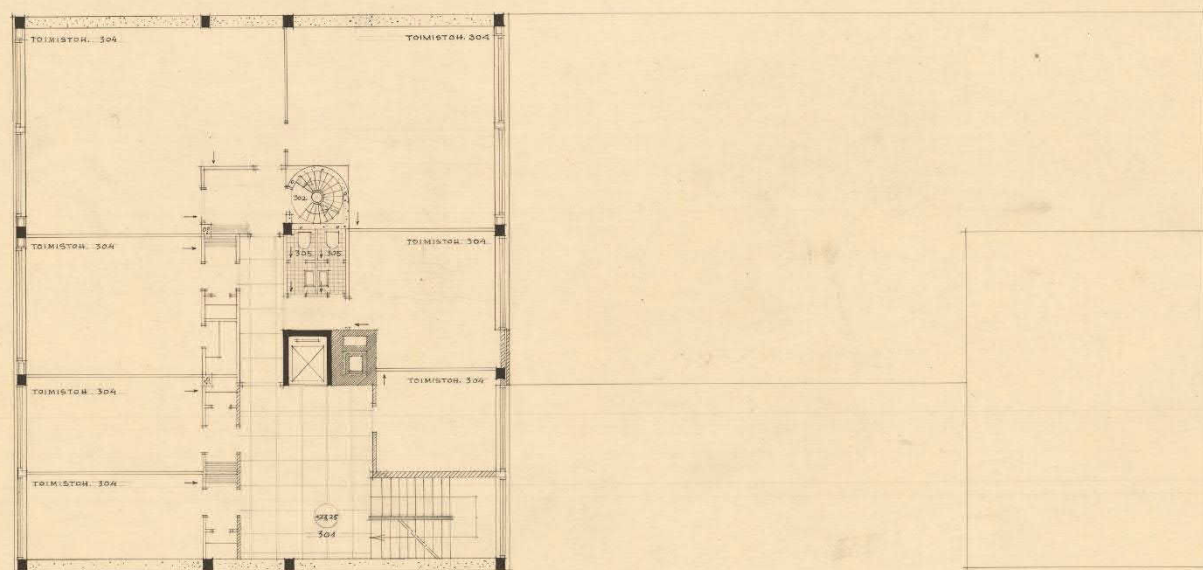
**Säilyneisyyskaavio 10.5.2016
NELJÄS KERROS**

Pääpiirustus (rajattu yläreunasta). Toinen kerros. AAM 60/272.

SUOMALAISTEN TEKNIKKOJEN SEURAN

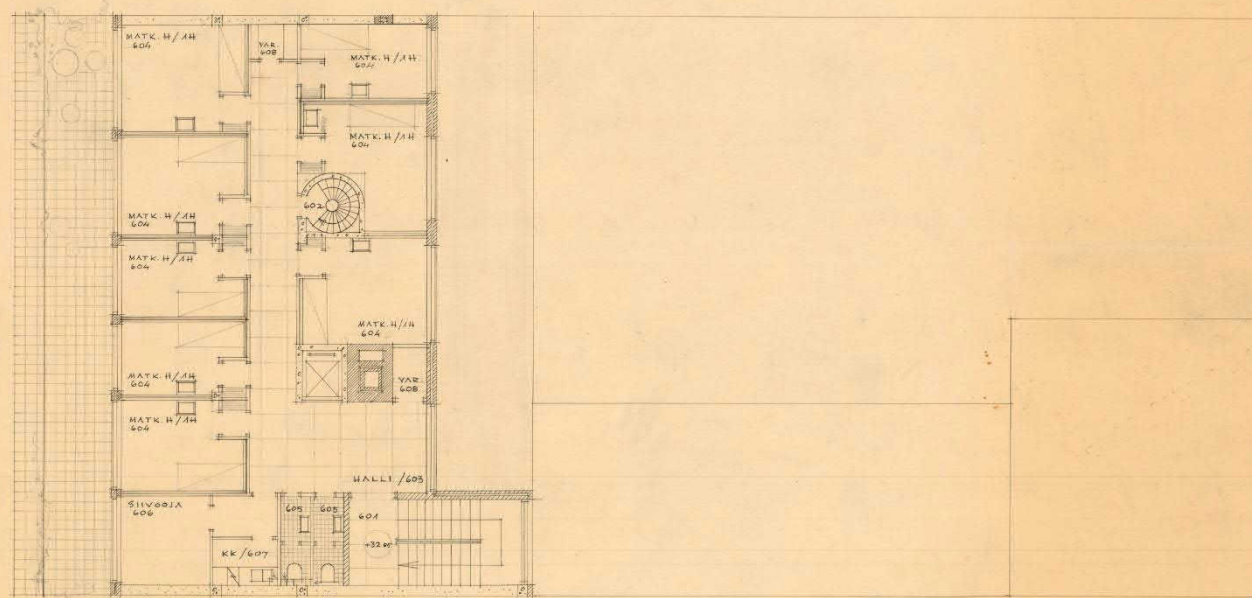
KOLMAS (4. JA 5.) KERROS 1/100

HELSINKI 20.5.19.

Alvar Aalto

ARKKITEHTITOIMISTO
ALVAR AALTO & OY
SIGM. 60 & 2.73

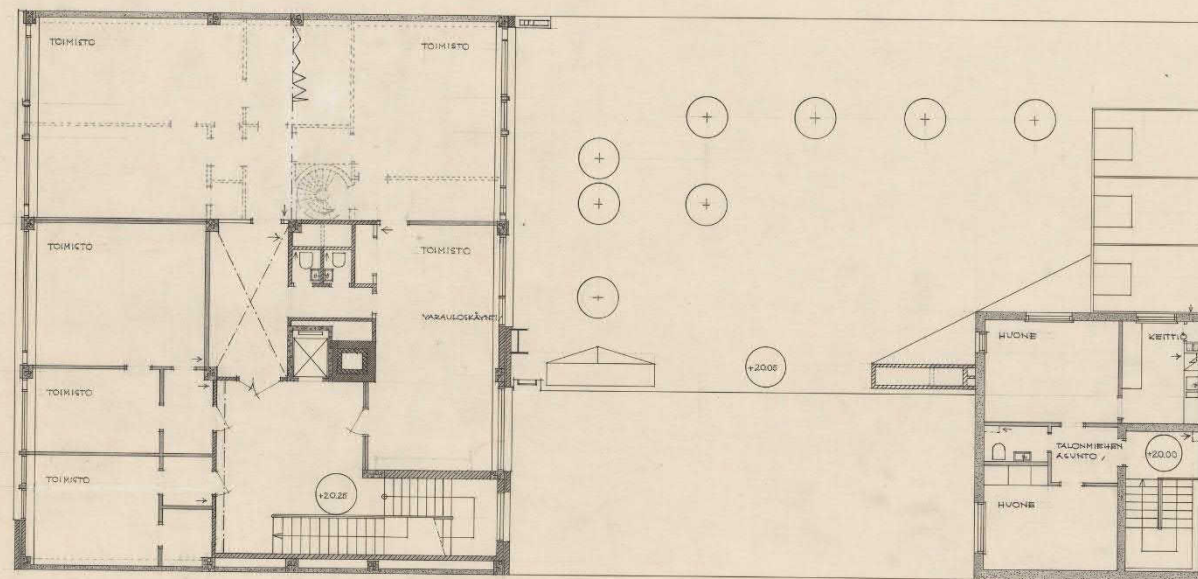
KUUKES KERROS 1/100

HELSINKI 20.5.49.

ARKKITEHTITOIMISTO
ALVAR AALTO & OY
SIBB. 10.1.74

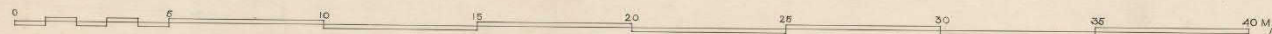
SUOMALAISTEN TEKNIKKOJEN SEURA

TOINEN KERROS 1/100

HELSINKI 1/8/50

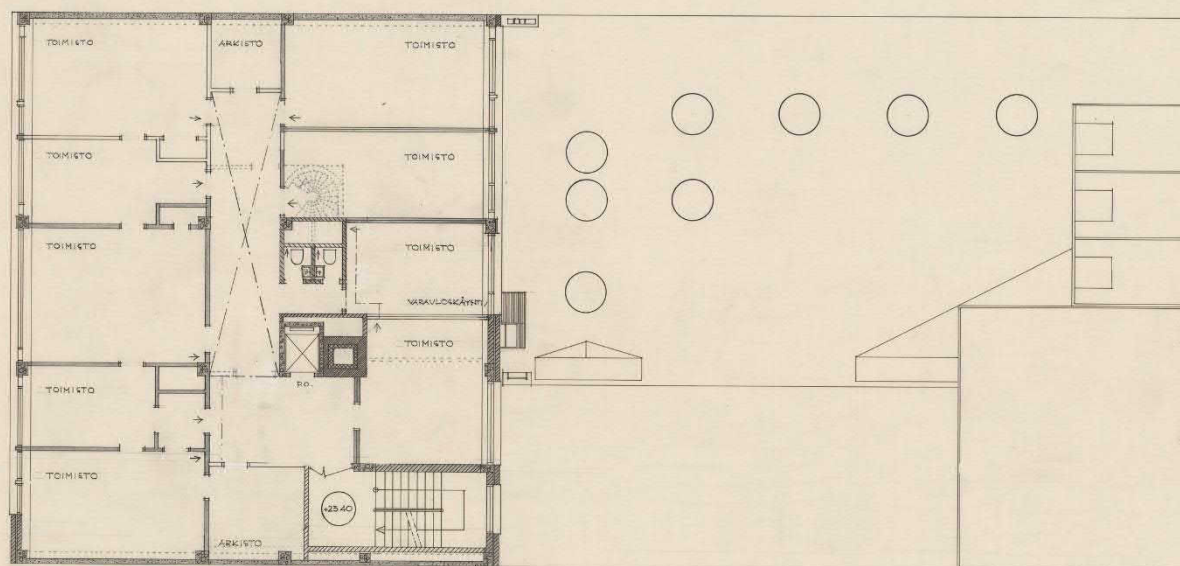
ARKKITEHTITOIMISTO
Alvar Aalto

ARKKITEHTITOIMISTO
ALVAR AALTO & OO
SIGN. 60 / 200

Uusi pääpiirustus. 2. kerros (AAM 60/288).

SUOMALAISTEN TEKNIKKOJEN SEURA

KOLMAS (4. JA 5.) KERROS 1/100

HELSINKI 1/8/50

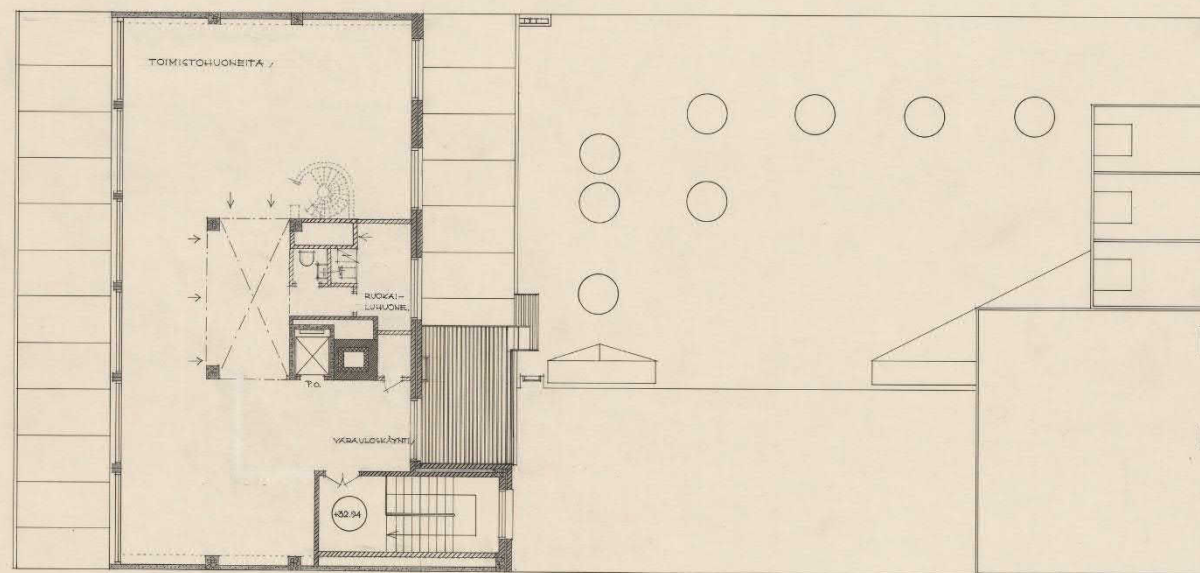
ARKKITEHTITOIMISTO
Alvar Aalto

0 5 10 15 20 25 30 35 40 M

ARKKITEHTITOIMISTO
ALVAR AALTO & JO
SIG. 60 & 570

Uusi pääpiirustus. 3.–5. kerrokset (AAM 60/290).

S U O M A L A I S T E N T E K N I K K O J E N S E U R A

ULLAKKOKERROS 1/100

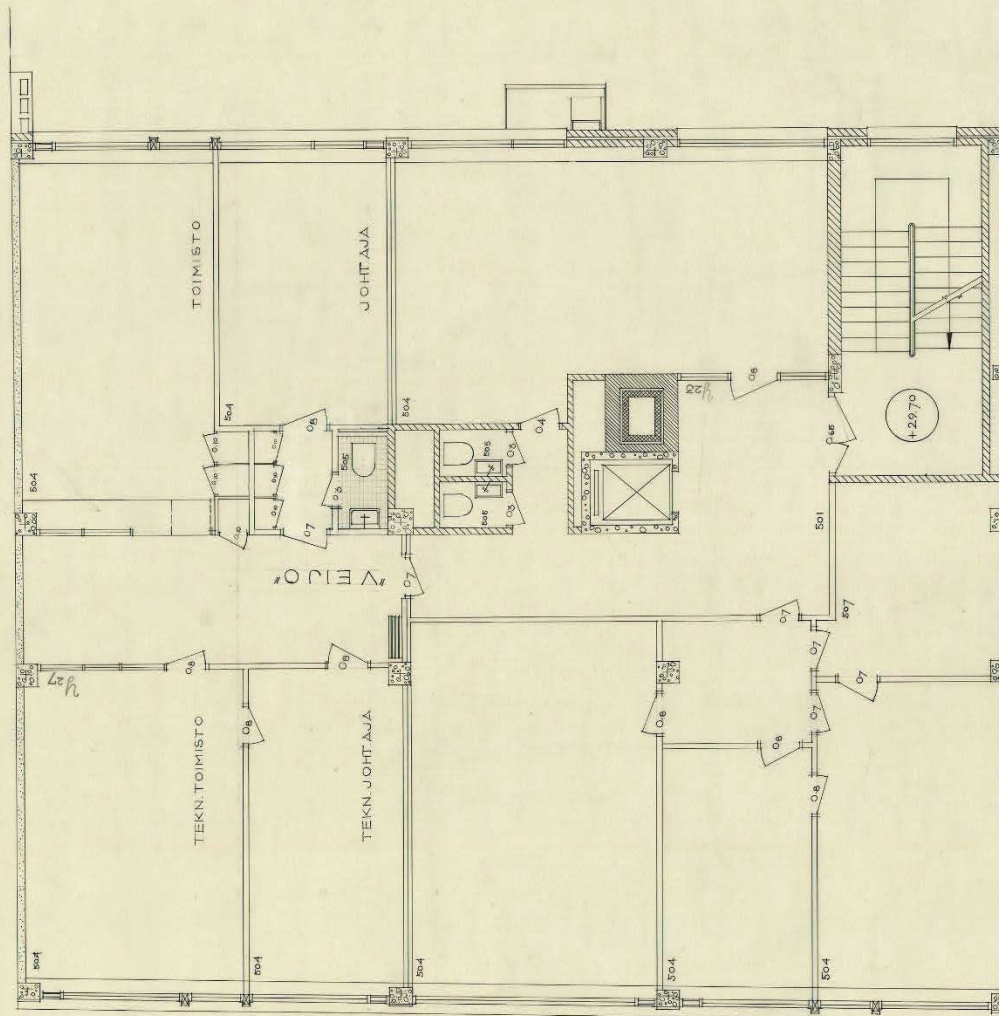
HELSINKI 1/8/50

ARKKITEHTITOIMISTO
Alvar Aalto

0 5 10 15 20 25 30 35 40 M/

ARKKITEHTITOIMISTO
ALVAR AALTO & OSO
OSO: 60/294

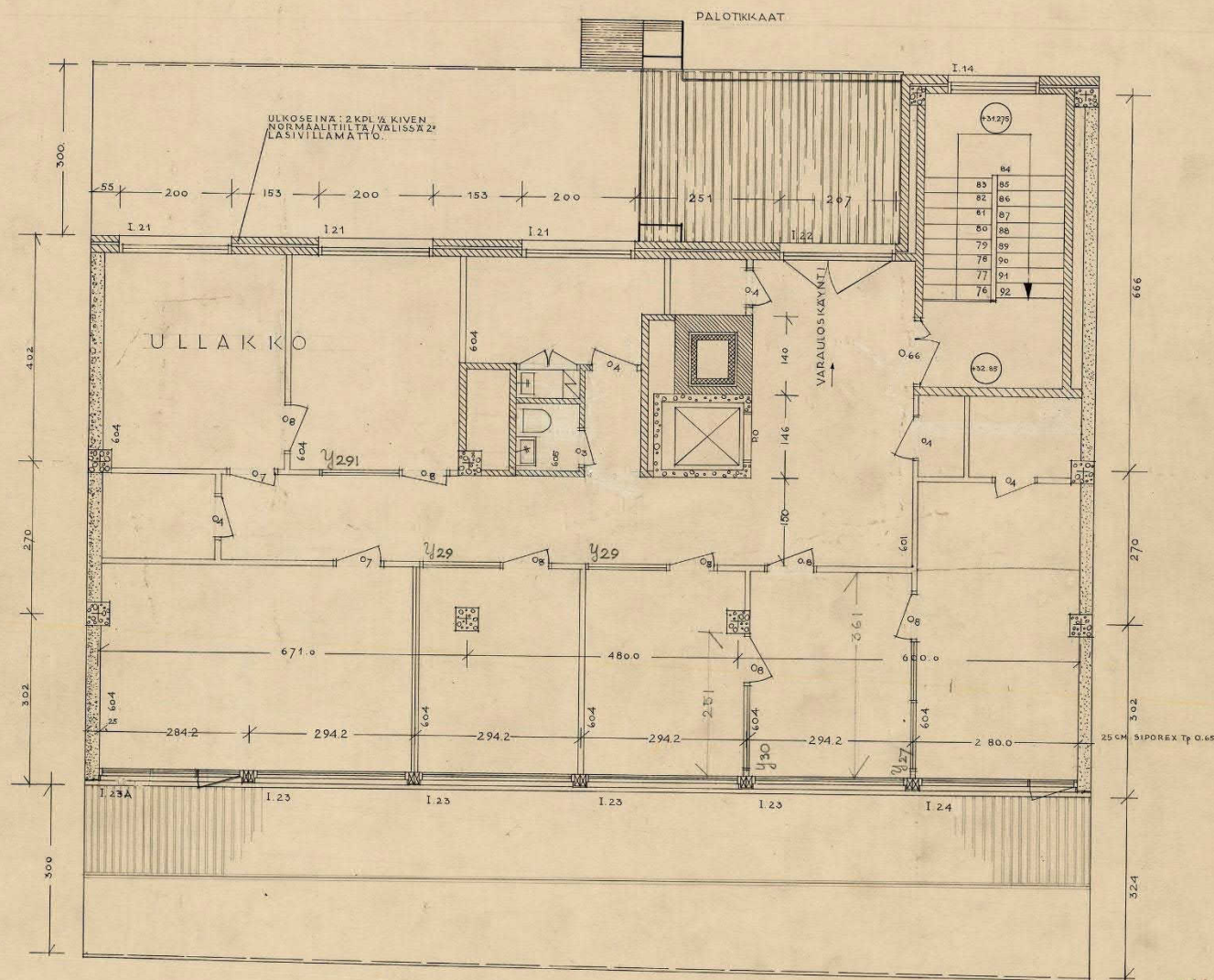
Uusi pääpiirustus. 6. kerros (AAM 60/294).

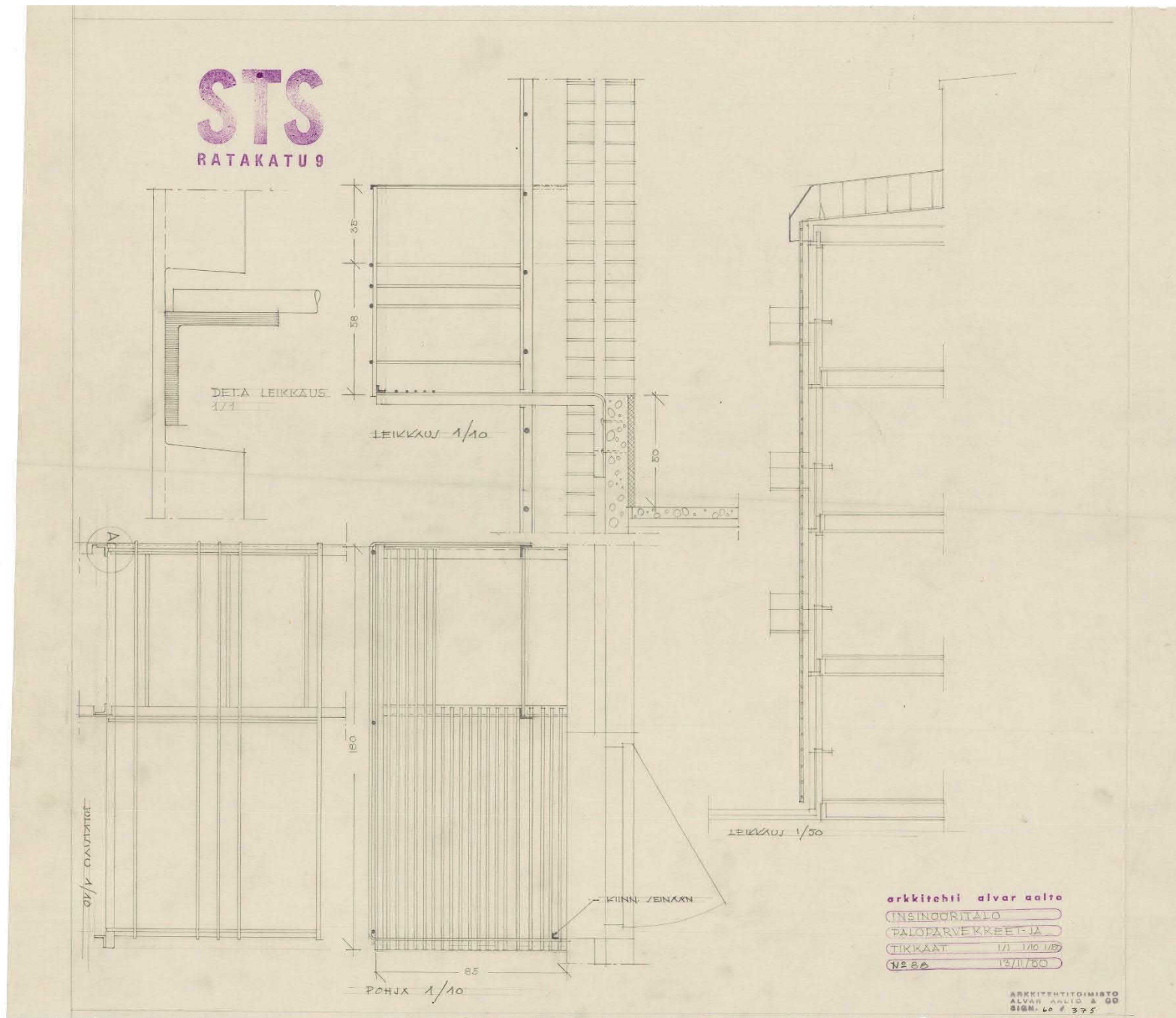
arkkitehti alvar aalto
INSINÖÖRITALO
5. KERROS
1/60
10/10/60

ALVAR AALTO -SÄÄTIÖ
SIGM 66 / 3510

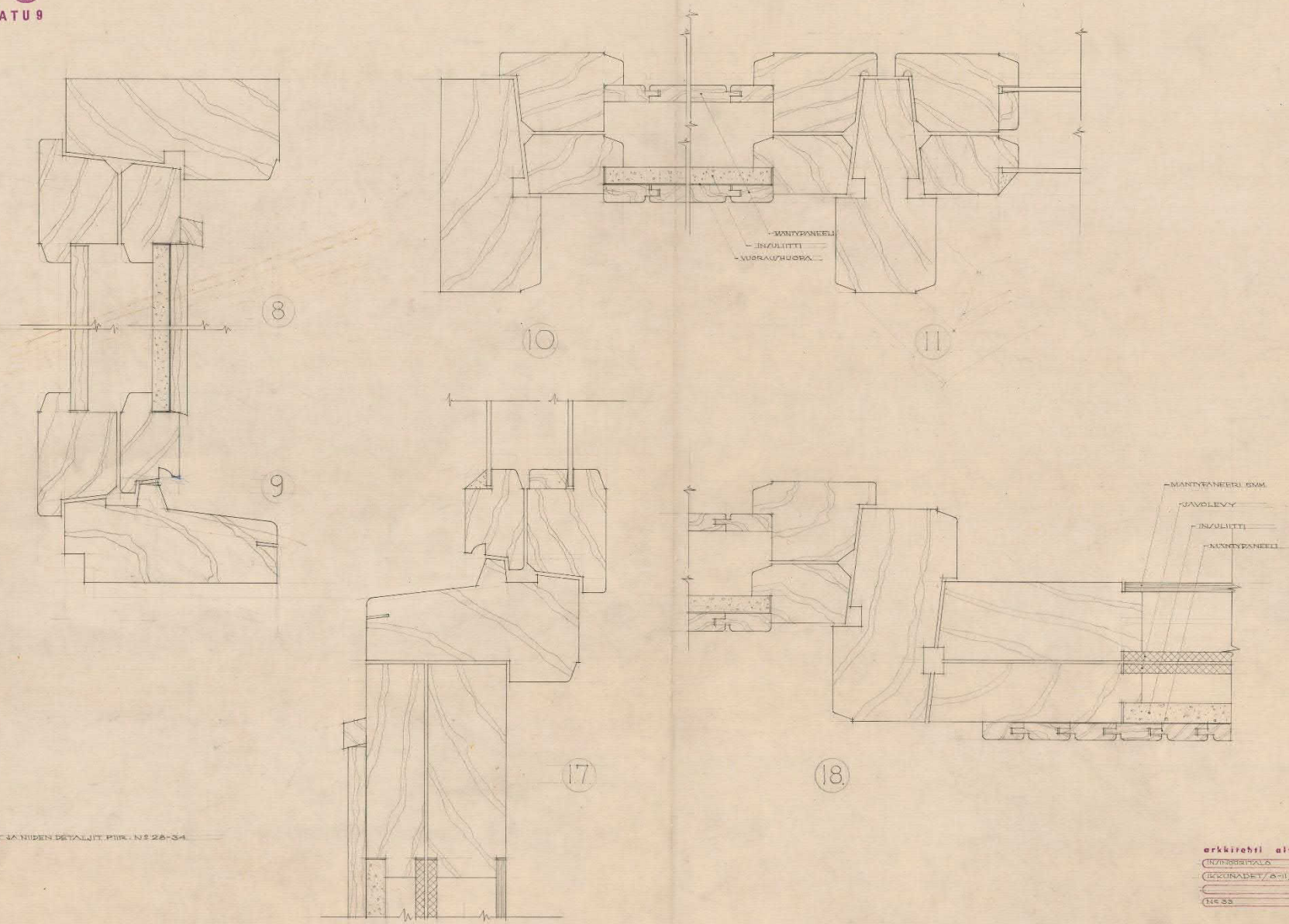
5. kerroksen työpiirustus (AAM 60/3510).

arkkitehti Oiver Salla
INSINÖÖRITALO
ULAKKOKERROS
1/50
N° 53 27/5/50
14/6/50

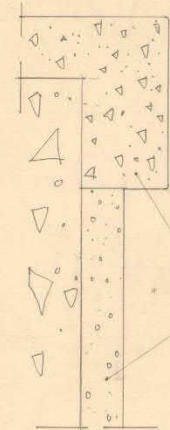
Palotikkaat (AAM 60/375).

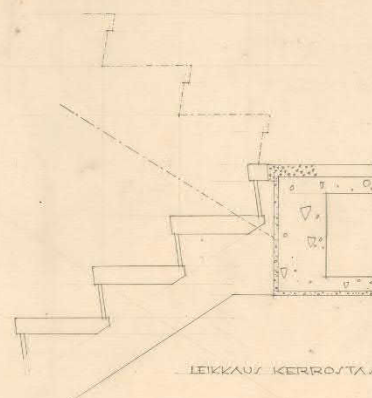
erkkirehti alvar aalto
 (NUTTIKORJAUS)
 (IKKUNAT) 6-11, 17, 18
 1/21
 14.55 15.2.50.
 27.3.50.

KOKOITTEITTOIMISTO
 21000, HELSINKI
 1944-60-1-384

STS
RATAKATU 9

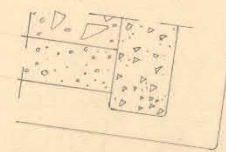
MOZAIKKI
RAPPAS

LEIKKAUS KERROSTASON KOHDALTA

ASKEL 1/1

arkkitehti alvar aalto
INSINÖÖRITALO
POHJAN 22
DET. 1/1 1/10
N:SI 19.5.50

ARKKITEHTITOIMISTO
ALVAR AALTO & OS
SIGHEID 335

B-portaan mosaiikkibetoniaskelmat (AAM 60/335).